

# walt disney



"Nismo umetniki, ampak samo ustvarjalci filmov, ki vam poskušajo ponuditi razvedrilo ... In če je občinstvu všeč, kar naredimo, dvignemo palce in se počutimo srečne."

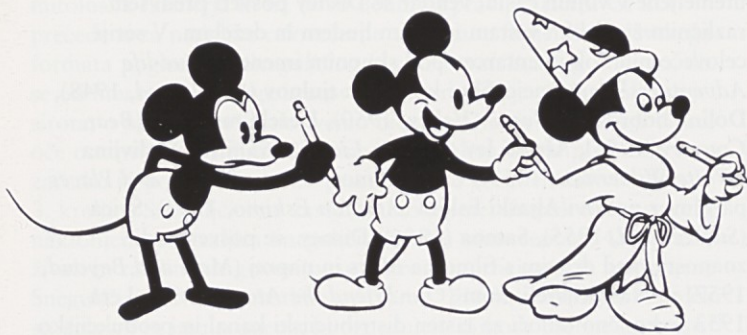
(Walt Disney)

"... zdi se, da ta mož pozna ne samo magijo vseh tehničnih sredstev, ampak tudi najbolj skrite obale človeških misli, podob, idej, čustev ... Ustvarja nekje v kraljestvu najčistejših in najprimernejših globin. Delo tega mojstra je največji prispevek ameriškega ljudstva k Umetnosti..."

(Sergej M. Eisenstein)

"... Najprej se moramo vprašati, zakaj je hotel Disney tako postopoma in vztrajno spremeniti svoj najbolj priljubljeni lik (Miki Miško) v določeni smeri. Nacionalni simboli se ne spreminjajo po naključju; raziskave tržišča (še posebno v industriji lutk) so zahtevale mnogo časa in konkretnih naporov, da so ugotovili, katere poteze se zdijo ljudem prikupne in prijazne ..."

(Stephen J. Gould)



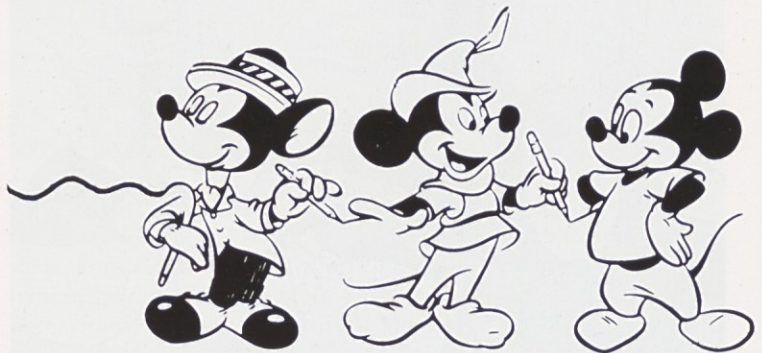
### DISNEY NI DISNEY NI DISNEY

Je Walt Disney kot filmski avtor sploh vreden podrobnejšega pogleda? Mar lahko umanjkanje njegove prisotnosti v evropskem, kaj šele slovenskem prostoru, pripišemo nadutosti stare celine, ki si ne kani luknjati oči s populističnimi podobami in mazati jezika z imenom njihovega snovalca? Morda pa leži razlog v ponižnosti pred mitološkim kraljem animatorske filmske produkcije v globalizacijsko naravnanih Združenih državah Amerike? Kratke risanke so strička Walta peljale do animiranih celovečercov, dokumentarni filmi o nenavadnih in tujih pokrajinah sovražnega sveta pa do najbolj domačega tematskega parka z imenom Disneyland. Kjer je realnost postala spektakel, tega pa je začela načenjati okužba virtualnega. Če še vedno ne vemo, čigavo je bilo filmsko stoletje, lahko z večjo verjetnostjo trdimo, da je (bilo) časovno stoletje disneyjevsko. Pod navidezno infantilizacijo sveta se je mestoma zazdelo, da se težava ne skriva v odraslih, ki se vedejo, kot da ne bodo nikoli odrasli, temveč, povsem drugače, v otrocih, ki jim ni bilo nikdar dano, da postanejo otroci<sup>1</sup>. Ki so se rodili z Miki Miškami<sup>2</sup> v očeh in umrli v sneguljkastih krsticah, čakajoč na prinčev poljub, odrešitev beloglavega orla in vnebohod v magično kraljestvo strička Walta.

A obe stoletji, filmsko in časovno, sta potrdili svojo zlobno nakano vzpostavljanja skupnosti, občestva, ter njenega morebitnega discipliniranja in podreditve. Zdi se, da je Waltu Disneyu, s filmi in čez filme, uspelo realizirati oblastniško željo po kinu, ki bo ob pravilnih pogojih, kot je leta 1907 ugotovil Lenin, "postal eno najmočnejših sredstev za razsvetljevanje množic". Deloma je res, da je Walt Disney s stališča visokega filmskega pogleda dvomljiv in dolgočasen avtor, a hkrati ne moremo uiti dvomom o njegovemu usodnem posegu v filmski prostor in čas.

Če torej poskušamo opredeliti človeka, ki je filmski svet fantazijskih animiranih junakov dobesedno preslikal na nenehno spreminjajoč zemljevid našega sveta, spotoma pa zgradil še pravi *land* za prave ameriške sanje, se moramo zateči k povezavi dveh, za Disneyja ključnih, triad. Triado studijskega sistema zlatih holywoodskih let povežemo z metafizično-biološko trojico (produkcija-genotip; distribucija-okolje; svobodna volja-predvajanje), vendar se odgovor, ali je tovrstni spoj res uspel le stričku Waltu, skriva v raznorodni (trojni!) rabi njegovega priimka. Zatorej označevalec Disney v skladu z omenjeno povezavo vzpostavljamo kot:

1. fizični subjekt (1901-1966),
2. a) filmski studio – "proizvodni obrat", ki je zrasel iz ene kamere v garaži Waltovega strica leta 1923 v multiplo inkarnacijo 90-ih (WaltDisneyPictures, Touchstone, Caravan, BuenaVistaTelevision, DisneyChannel), b) multinacionalno korporacijo,
3. kanon popularnega filma<sup>3</sup>, čez vse pa poveznemo še Disneyja kot ideologijo, ki se kot mitologija in kulturni kapital zrcali v vseh navedenih manifestacijah omenjenega priimka, toliko bolj v različnih besednih zvezah (*Disney magic, pure Disney imagination, Disney innocence, Disney - america's best loved son ...*).

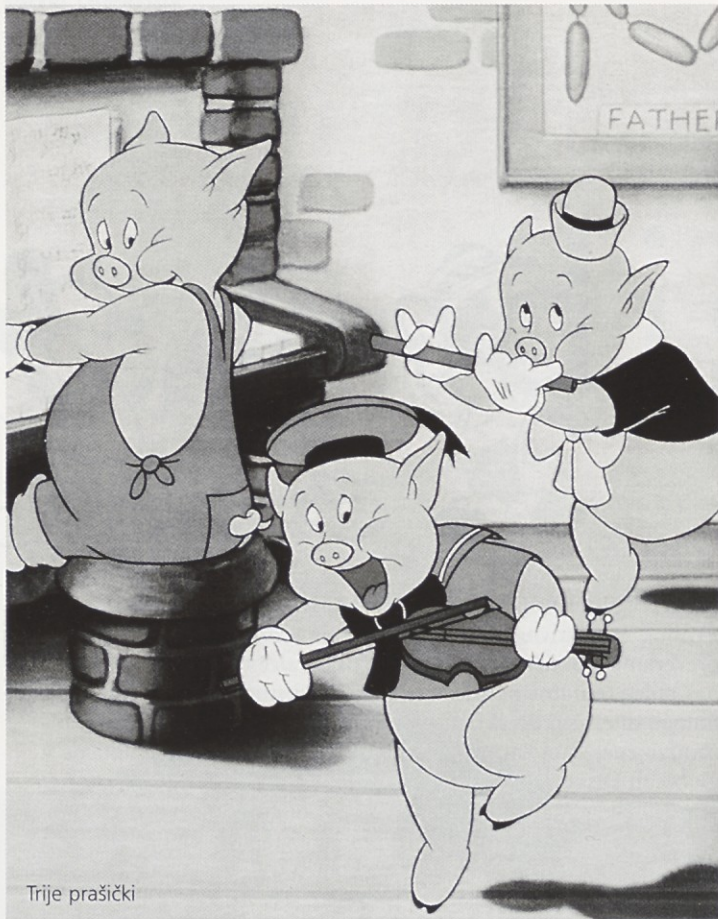


### POLITIČNO KOREKTNA BIOGRAFIJA

Skrajno restriktivna politika<sup>4</sup> odpiranja arhivskih vrat in preverjanje političnih usmeritev raziskovalcev Disneyjevega opusa nas poleg trenutne politične usmerjenosti studia v Burbanku peljeta mnogo dlje, vsaj do skrivnostnega Waltovega pogreba in zamrznjene, kirogenizirane glave, ki, po wellesovski izgubljena v globinah Disneylanda, čaka na medicinsko prijaznejše čase. Pomembneje kot ukvarjati se z različnimi biografskimi inačicami se zdi omeniti prikazovanje Disneyja v mnogih časnikarskih (in ne knjižnih!) poročilih, ki največkrat kontrolirajo fascinacijo nad Waltom in preprečujejo, da bi preveliko navdušenje bralcev privedlo do brskanja po zaprašenih dokumentih. Največ dostopnih poročil o Waltu je torej spisanih tako, da bralke in bralce očarajo, a obenem prepričujejo v nedolžnost risankarskega posla, plemenitost rasne tolerance in strogo spolno ter razredno delitev doma in pri delu, s tem pa potrjujejo že ustvarjeno ameriško politično in trgovsko moč v globalni sferi (ali pa se je lotevajo skrajno sovražno). Zato gre biografsko-filmografske podatke brati s skrajno mero previdnosti ...

Walt Elias Disney je rojen leta 1901 v Chicagu, vendar se Disneyjevi kmalu po njegovem rojstvu preselijo na deželo, v Marceline, Missouri, saj starši ne želijo vzgajati otrok v neredu modernega mesta. Leta 1910 oče proda kmetijo, selijo se v Kansas City. Walt se kasneje venomer kaže kot protestantski fant s Srednjega zahoda, ki se je kmalu naučil trdo delati in iskati poslovne priložnosti. Walt sicer poskuša z risanjem, a ga avtoritativni oče prepričuje v frivolnost njegovega početja. Ob koncu vojne se odpravi v Francijo, kjer deluje v enotah Rdečega križa. Po vrnitvi se zaposli kot karikaturist, leta 1920 pa spozna usodnega prijatelja Uba Iwerksa. Odpravi se v Hollywood, brat Roy mu leta 1923 preskrbi finančno zaledje in distributerja. Walt najame pisarno (zametek njegovega studia) in začne z ustvarjanjem *Aličine čudežne dežele* (1923-1927), 58-delne serije nekajminutnih risank, znotraj katere poskuša obrniti klasično animatorsko perspektivo. Namesto animiranega lika v resničnem svetu se odloči za resničen lik v animiranem svetu. Ob tem spozna, da je Ub Iwerks predober animator, zato preneha risati in se posveti predvsem "idejnemu snovanju" filmov. Serija filmov o Alici je ena izmed zadnjih priložnosti, kjer lahko sledimo Waltovim risarskim sposobnostim<sup>5</sup>. Kreacija Mikija Miške je sicer zavita v legendo<sup>6</sup>, vendar je Miki nedvomno Iwerksova risarska kreacija. Ko avtorja na podobe priljepita še zvok<sup>7</sup>, nastane legendarni filmček z imenom *Parnik Willie* (*Steamboat Willie*, 1928), pohod Mikija Miške se lahko začne (leta 1953 je narejena zadnja risanka o tem mišjaku). Skozi čas lahko sledimo psihološkim in fiziološkim spremembam junaka, ki se iz hudobnega, celo krutega mišjaka spremeni v vsakem trenutku ustrezno prijazni nacionalni simbol, v miška torej (npr. kot čarovnikov vajenec v razvpiti *Fantaziji* (*Fantasia*, 1940).

Obenem so časi Mikijevega uspeha (ter uspeha njegovih prijateljev) začetek dvajsetletnega obdobja menjave distributerjev in iskanja



Trije prašički

popolne sheme studijskega sistema (od Pata Powersa<sup>8</sup> se Disney preseli h Columbii, zatem k United Artists, leta 1937 presedla na RKO, leta 1950 pa ustanovi lastno produkcijsko hišo z imenom BuenaVista). V obdobju šestih let (1928 - 1934) se Disneyjevo podjetje poveča (od 6 na 187 zaposlenih), veliki depresiji (z začetkom oktobra 1929 z newyorškim borznim zlomom) navkljub. Kar v tem času loči Disneyja od drugih animatorjev ter stripovskih bratrancev (brata Fleisher, Ely Segar, Joe Shuster ...), ni navezovanje na politične dogodke ter ponujanje morebitnih rešitev (bodisi preko zapeljivih infantilnih mladenk – Betty Boop – bodisi preko superherojev), ampak povezava tehnoloških iznajdb in "duha časa", predvsem uporabe barv Technicolorja v filmčku *Rože in drevesa* (*Flowers and Trees*, 1932 – prvi animirani film, ki ga nagradi Akademija<sup>9</sup>) in v slavni hvalnici marljivosti *Trije prašički* (*Three little pigs*, 1933). Zato se zdi *Sneguljčica in sedem palčkov* (*Snow White and the seven dwarfs*, 1937) kot prvi animirani celovečerec drzna le zaradi nepriznavanja kratkometražne forme kot edine sprejemljive oblike animacije, vsi tehnični in idejni postopki pa so vsebovani že v predhodnih Disneyjevih delih (*Sneguljčica* bo kot prototip filma ostala v veljavi vse do Disneyjeve smrti in naprej, tako na formalni kot tudi na vsebinski ravni, kat jima sledimo v vseh "njegovih" celovečercih). Med celovečernimi animiranimi filmi, ki v vseh pogledih sledijo *Sneguljki*, omenimo najpopularnejše: *Ostržek* (*Pinocchio*, 1940), *Dumbo* (*Dumbo*, 1941), *Bambi* (*Bambi*, 1942), *Pepelka* (*Cinderella*, 1950), *Alica v čudežni deželi* (*Alice in Wonderland*, 1951), *Peter Pan* (*Peter Pan*, 1953), 101 dalmatinec (*One Hundred and One Dalmatians*, 1961), *Medved Pu in medeno drevo* (*Winnie the Pooh and the Honey Tree*, 1966)<sup>10</sup>, *Knjiga o džungli* (*Jungle Book*, 1967).

Vrhunec zlatega obdobja Disneyjevega studia označuje leto 1940 s selitvijo v nove prostore v Burbanku, kamor se naseli 1100 zaposlenih. Videti je, da se je studio s strogo delitvijo na vsebinske oddelke dokončno industrializiral, Disney pa spremenil v poslovneža, ki z vrha gleda na mnoge ustvarjalce. A znamenita stavka leta 1941 je porušila vse načrte. V studio je vkorakala ameriška vojska in Waltu omogočila, da je ves čas druge svetovne vojne snoval propagandne filme, med drugimi preroški animirano-igrani film z naslovom *Zmaga z zračnimi silami* (*Victory*

*Through Air Power*, 1943). Kot prijatelj dežel pod Rio Grande je trikrat obiskal Južno Ameriko, nastali so filmi *Južno od meje z Disneyem* (*South of the Border with Disney*, 1941), *Pozdravljeni prijatelji* (*Saludos Amigos*, 1943) in *Trije kavalirji* (*Three Caballeros*, 1945).

Povojno obdobje pomeni utrjevanje dokumentarne forme, utemeljene v vojnih časih, vendar se Disney posveti predvsem različnim živalskim vrstam in tujim ljudem in deželam. V seriji celovečernih dokumentarcev pod skupnim imenom *True-life Adventures*<sup>11</sup> nastanejo filmi kot *Otok tjalnov* (*Seal Island*, 1948), *Dolina bobrov* (*In Beaver Valley*, 1950), *Dežela medveda* (*Bear Country*, 1953), *Afriški lev* (*African Lion*, 1955) in *Bela divjina* (*White Wilderness*, 1958), v vrsti filmov iz serije *People and Places* pa filmi z naslovi *Aljaški Eskim* (*Alaskan Eskimo*, 1953), *Švica* (*Switzerland*, 1955), *Samoa* (1956). Disney se posveti tudi znanosti, med drugim s filmoma *Mars in naprej* (*Mars and Beyond*, 1957) in *Naš prijatelj atom* (*Our Friend the Atom*, 1958). Leta 1953 se končno odloči za lasten distribucijski kanal in produkcijsko hišo z imenom BuenaVista, leta 1955 odprejo Disneyland, ki je nastajal navkljub hudim pomislekom brata Roya. Disney nadaljuje z barvnimi risankami, leta 1964 začne sanjati o govorečih robotih, ki bodo "opravljali nadležne naloge namesto človeka", znotraj Disneylanda nastane EPCOT<sup>12</sup> kot Waltov življenjski cilj. Walt Disney umre leta 1966 zaradi srčnega napada. Njegova smrt je očitno skrbno preračunana in potopljena v ledene komore pod Disneylandom.

#### UDOMAČEN POGLED KOT POSLEDICA DELITVE DELA

Walt Disney se v svojem filmskem obdobju pojavlja predvsem kot človek, ki si je upal in znal uporabiti že odkrita tehnična sredstva in preko njih vzpostaviti svoj značilni "pravljичni" svet. V času nastanka *Parnika Willieja* je bila klasična animacijska struktura že vzpostavljena. Disney je le povzel ključne točke in jih zdrgnil do sijaja, do popolnosti. Poudaril je komično naravo zgodb in junakov, povzel stripovsko idejo kontinuiranosti in izboljšal obdelavo risb na celuloidnem traku. Delitev dela se je dokončno razvila ob ustvarjanju *Sneguljčice*. Mož iz oddelka za zgodbe je uvedel *storyboard* kot praktičen in organiziran način, kako kronološko vizualizirati zgodbo s pomočjo ključnih risb, s tem pa kot eno izmed disneyjevskih značilnosti dosegel jasno narativno strukturo. V tem času se je uveljavila tudi uporaba mnogoravninske kamere (*multiplane camera*)<sup>13</sup>. Največji dosežek je predstavljalo sodelovanje med studiem in Technicolorjem, ki je dokončno utrdilo trobarvni proces izdelave filmov, a obenem podražilo produkcijski proces (Technicolor je poleg rdeče in zelene uvedel še modro)<sup>14</sup>. Preko novega načina barvnosti je Disney utrdil globlinskost, čistost in s tem dosegel še večjo stopnjo spektakularnosti. Barvne sheme so torej služile doseganju konvencionalnih estetskih norm harmonije, ravnotežja in različnosti, obenem pa poudarile ključne točke naše pozornosti, torej glavne junake. Produkcijski proces se je zakompliciral do te mere, da delitev dela ni več potekala zgolj na ravni forme in vsebine, na ravni oddelka za animacijo in oddelka za zgodbe, temveč se je vzpostavila tudi ob njiju (oddelek za glasbo, zvok ...) in znotraj njiju<sup>15</sup>. Znotraj oddelka za animacijo so med drugimi odprli oddelek za risanje, za animiranje, za barvanje in risanje robov, za snemanje<sup>16</sup>. Walt je svojo "strogo" delitev utemeljil z definicijo dobrega animatorja: "*Sposobnost risanja, sposobnost vizualizacije dejanja in členitev na risbe ter analize premikov, mehanika dejanja. Odtod je moč prispeti do sposobnosti karikiranja dejanja – vzeti normalno človeško dejanje in v njem opaziti pretirano smešno plat. Anticipirati efekt ali iluzijo, ustvarjeno v mislih osebe, ki to dejanje opazuje.*" S tovrstnimi tehničnimi novostmi se je lahko posvetil močni zgodbi kot "jedru lastnega početja", četudi se lahko vprašamo, ali je njegova (patriarhalno-posploševalna) vsebina res posledica določene estetike, narekovane z novimi tehničnimi rešitvami, ali pa je vzrok zanjo.

Klasična Disneyeva narativna struktura je precej preprosta in na prvi pogled podobna klasičnim literarnim pravljичnim predlogam, na katere se Disney opira v večini svojih animiranih celovečercov. Strnemo jo lahko v štiri faze: 1. začetno stanje; 2. vpeljava nekoga,

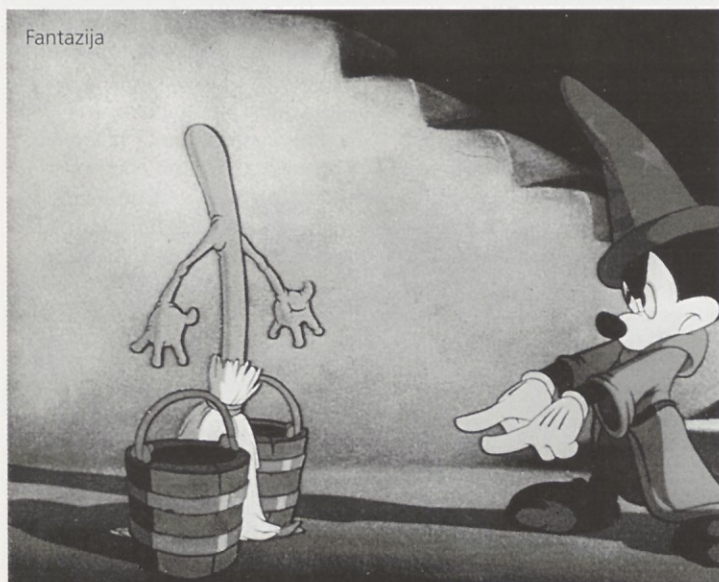
ki poskuša (iz različnih razlogov) zrušiti začetno stanje; 3. napoved ali začetek izvršitve dejanja, s katerim poskuša rušilec zrušiti začetno stanje; 4. a) preprečitev ali zadušitev rušilnega dejanja in b) vzpostavitev začetnega stanja ali/in stanja, ki preseže začetno stanje<sup>17</sup>. Vendar lahko ob strukturalnih podobnostih vedno sledimo specifičnemu ameriškemu uroku, s katerim je Disney preuredil mitološka razmerja in na novo definiral pravljicarstvo. Če kot precedens za nadaljne celovečerne animirane filme disneyjevskega formata pogledamo *Sneguljčico in sedem palčkov*, ugotovimo, da se od literarne predloge bratov Grimm razlikuje: 1. Sneguljčica je sirota, o njenih starših ne zvemo ničesar (Disney) / mama ji umre, oče ostane živ (Grimm); 2. princ se na belem konju pojavi že v začetku in poje ljubezensko pesem / princ je zanemarljiv; 3. kraljica Sneguljčici ne zavida samo lepote, ampak tudi prinčevu naklonjenost / kraljica Sneguljčici zavida samo lepoto; 4. čeprav živali in rastline ne govorijo, so antropomorfizirane in naklonjene Sneguljčici / živali in rastline so "samo" živali in rastline; 5. palčki so delavni in imajo imena, ki označujejo njihove osebne lastnosti<sup>18</sup> (eden izmed palčkov je nem in se obnaša kot domača žival: plazi se, vohlja ...) / palčki so anonimni; 6. kraljica se v koči palčkov pojavi enkrat, ubita je ob poskusu uboja palčkov / kraljica pride v kočo palčkov trikrat, razsmrčena je tako, da mora na poroki Sneguljčice do smrti plesati v razbeljenih železih čevljih; 7. Sneguljčico iz smrtnih sanj prebudi prinčev poljub kot protistrup / Sneguljčica se prebudi, ko enemu izmed palčkov spodrsne in se steklena krsta prevrne. Čeprav je Disney povzel ključne lastnosti Grimmovih pravljic, lahko večino njegovih filmov označimo za seksistične, vsaj kar se tiče uokvirjanja ženskega v moški diskurz, celo več, klasični boj poteka med ženskama, ki se trudita osvojiti moško srce. Moški je vzpostavljen kot sinonim za ameriški mit, kot ga je začrtal Horatio Alger<sup>19</sup>. Ameriški disneyjevski mit je torej moški mit o vztrajnosti, trdem delu, predanosti, lojalnosti in pravičnosti, ki ga največkrat pripovedujejo ženske, požrtvovalne gospodinje, moralne inštruktorice in skrbnice. Moški je torej ta, ki pride, vrže oko, označi, ženska se z domestikacijo dokaže (Sneguljčica ugotovi, da je kočica palčkov umazana, in z upanjem, da ji bodo palčki dovolili ostati, jo s pomočjo živali počisti), če je uspešna (in ponavadi je), se moški vrne in si vzame, kar mu gre. Tovrsten odnos med (disneyjevskim) moškim in žensko se zrcali v razmerju med (disneyjevsko) risanko in literarno predlogo. Tehnika prevlada nad zgodbo, ki naj služi povečevanju tehničnih dosežkov, domestikacija je povezana s kolonizacijo pogleda, ideje in načini obnašanja so prilagojeni herojevim vrednotam, ki narekujejo filmsko tehniko (čistost, obvladovanje, organizirana industrija), zasebni pogled postane skupen. (Podreditveni odnos ter boj za preživetje je ohranjen tudi v vojnem obdobju "južnoameriških filmov" in filmov iz 40-ih – dokumentarcev o naravi (glej opombo 8), kjer so poudarjene vzporednice med "živalskim kraljestvom in človeško družbo", ki ju



družita "predanost družini in starševska skrb", filmov o tujih deželah in ljudeh, ki "živijo, delajo, se bojijo, in ljubijo tako kot mi, saj je, konec koncev, človeška družina ena". Totalno podreditev okuženega realnega pa je moč opazovati v Disneylandu, v največjem Disneyjevem projektu poznih 50-ih, vendar se podrobnejši analizi na tem mestu izogibamo z napeljavo na Baudrillarda in njegovo vzpostavitev enosti in enakosti Amerike in Disneylanda, ki ga zidovi obkrožajo le zato, da bi ljudi prepričali, da je fantazijska dežela in da je zunaj njega resnično "realna" Amerika, četudi je "najrealnejša" Amerika prav znotraj zidov. Dodajmo le še zapoznelo čestitko generalu Schwarzkopfu, ki je zmago v "virtualni" zalivski vojni proslavil z zabavo v "palači imaginarnega", v Disneylandu.)

#### UKINJANJE PRETEKLOSTI: MIKI MIŠKA – IDEALNO OTROŠTVO – STRIČEK WALT

Vprašanje o soodvisnosti tehničnih dosežkov in poenostavljene naracije s spolno diferenciranimi junaki in antropomorfiziranimi predstavniki divjega živalskega in rastlinskega sveta kot ključnih Disneyjevih prijemov se strne v točki konstrukcije strička Walta, ki otrokom kaže svet in jim kdaj pa kdaj, kot se za strica spodobi, dovoli nagajivost in v zgodnjih letih življenja Mikija Miške še predrznost in krutost. Vendar se zdi, da je povezava med Mikijem, idealnim otroštvom in Waltom kot moralnim skrbnikom nedolžnih otrok rezultat zgodovinskega dela. Miki, ki v svojih rosnih letih še ščipa svinje v bradavice in mačke vleče za repe, postaja decenten premosorazmerno s svojo popularnostjo. Poleg nraavnih sprememb sledimo tudi njegovemu fizičnemu pomlajevanju, ob tem pa predvidevamo, da Mikijeva starost v animiranih filmih z različnimi letnicami nastanka ostaja enaka. Tako ima Miki iz poznih štiridesetih v primerjavi z Mikijem iz tridesetih povečano velikost očesa<sup>20</sup> glede na glavo, povečano dolžino glave glede na dolžino telesa in povečan lobanjski obok. Zdi se, da abstraktne poteze človeškega otroštva povzročajo v nas čustvene simpatije tudi tedaj, ko se pojavijo pri drugih živalskih vrstah, ugotavlja S.J. Gould v biološkem poklonu Miki Miški ter ob tem zatrdi, da emocionalni status večine Disneyjevih likov temelji na istem sklopu značilnosti. Disneyjev svet se torej okorišča z biološko iluzijo – s človeško zmožnostjo abstrahiranja in s človeškim nagnjenjem, da ustrezne reakcije, s katerimi se odzivamo na spreminjajoče se oblike med rastjo naših teles, (neosnovano) prenašamo na druge živali. Večna biološka uganka o ontogenezi kot ponovitvi evolucije v Mikijevem primeru torej zdrži, narava strička Walta je nekolikanj bolj zapletena. Če hočemo odkriti, kaj se skriva pod konstrukcijo idealnega otroštva, moramo poškiliti, kaj se skriva pod konstruktom njegovega varuha. Čeprav se bomo njegovim fašistoidno-patriotskim nagnjenjem posvetili nekolikanj kasneje, velja na anekdotični ravni že na tem mestu ugotoviti, da je gospod Disney veljal za zapleteno osebnost. Dostopni časopisni članki iz štiridesetih ga opisujejo kot radodarnega in pravičnega moža, vedno pripravljene gladiti spore in se zabavati z otroki<sup>21</sup>, na fotografijah, čeprav strasten kadilec, nikdar ne kadi. Ponavadi je obkrožen z mladostnicami in mladostniki, vedno urejen in nasmejan, najraje v družbi palčkov ali družinskih članov, ki jih prevaža z vlakcem na vrtu za hišo. Mnogi viri molčijo o njegovi hitri jezi, prvem živčnem zlomu, ki ga je doletel že leta 1931, o njegovi skrbno izračunani medijski podobi in doživljenjskem izpopolnjevanju lastnoročnega podpisa<sup>22</sup>. Podobna dvojna razmerja se vzpostavijo tudi v filmih. Pod pretvezo



Licenčni izdelki z likom Mikija Miške, 1933



Walt Disney razlaga skice za film New Spirit, 1942



primarnega klica k naravi Disney na vseh ravneh briše nečloveško oziroma napne določen človeški pogled čez vsako oko ter pripiše lastne telesne tehnike vsem bitjem, ožvljenim z animacijo (živali so najboljše, ko so najbolj podobne ljudem, ljudje so najslabši, ko so najbližje nečloveškim živalim). Rezultat tovrstnih filmov o svetu, zbrisanem do androcentrične čistosti, ukinja preteklost z njenimi emancipacijskimi vrlinami in na njeno mesto postavlja dokončno določeno preteklost kot orodje za racionalizacijo dominantne kulture v sedanosti. (Gromozanski tržni uspeh najrazvpitejših celovečernih risank<sup>23</sup> potrjuje takšno svetovnonazorsko politiko, ostali filmski studii pa nanj odgovorijo šele v digitalnih 90-ih<sup>24</sup>). Za nedolžnim ameriško disneyjevskim žanrom modernističnega sentimentalnega realizma se torej skriva hibrid bleščave umetnosti in profita, specifične estetike in razvedrila, ki se ves čas opredeljuje kot nedolžna zabava za še bolj nedolžne otroke in njihove starše s strogo definiranimi spolnimi vlogami, ki vedo, kaj je "kvaliteta, in ki zanjo tudi plačajo". V odmevu, na drugi strani teh podob, pa ponovno vidimo, da je bil Disney večkrat na robu propada. V težkih časih je na pomoč vedno priskočila država in poskrbela, da je Walt lahko ukinil raznovrstno preteklost. Jo zapakiral. Dokončno. Ukinil. Samo na en način. Brez možnosti vračanja. Pa naj je šlo za depresiven mir, dobro vojno ali hladno merjenje moči.

#### HAJLI, HAJLO, V VOJNO ZDAJ GREMO – IŠČOČ PRAVEGA AMERIČANA

Na ravni filmskega lahko Disneyjevo delovanje klasificiramo v tri časovna obdobja: trideseta leta kot čas kratkih animiranih filmov, štirideseta kot čas celovečercerov in državniško-propagandnega preboja v svet pod Rio Grande, petdeseta kot čas igranih filmov, poljudnoznanstvenih dokumentarcev, televizijske produkcije in prvih tematskih parkov. S tem opišemo tudi obdobje pred drugo svetovno vojno (trideseta leta), obdobje druge svetovne vojne (štirideseta leta) in obdobje po drugi svetovni vojni (petdeseta). Rečeno v jeziku ameriške notranje in zunanje politike: trideseta kot obdobje velike depresije, štirideseta kot čas osvoboditeljske vloge v drugi svetovni vojni, petdeseta kot čas merjenja moči s Sovjetsko zvezo, drugo svetovno velesilo.

Na podoben način kot je ameriškem gospodarstvu uspelo prebroditi depresivni mir z vstopom v drugo svetovno vojno, ki se je pojavila predvsem kot močno tržišče za izvoz orožja in streliva, s tem pa potrdila Rooseveltovo politiko New Deala, je Disney zaključil trideseta z barvo, zvokom, celovečerno formo in spodbudnim moralnim naukom. *Trije prašički* nas prepričujejo, da je mogoče z odpovedovanjem, marljivim delom in medsebojno pomočjo ustaviti in odgnati preteči veter depresije in renčeči glas hudobnega volka. To seveda ne bo uspelo lenobnima in hedonističnemu razpoloženima pujskoma, temveč pridnemu ameriškemu delavcu, predanemu skupni stvari. Trije pujski so Zaupanje, Obnovitev in Upanje, volk pa nenaden padec cen in povpraševanja (*Slump*), je neukim pojasnil Walt. Podobni veri v ameriški narod lahko sledimo tudi v *Sneguljčici*, poleg omenjenih

moralnih kvalitete se v filmu pojavi še predlog spolne diferenciacije in skrb za ameriško individualnost (vsak palček ima svoj karakter). Vojna kot rešitev za ameriški položaj je v štiridesetih dokončno opredelila Disneyjevo naravo, v burbanškem studiu se je maja 1941 začela zloglasna stavka, ki jo je sprožila sindikalna skupina z imenom Bratovščina animatorjev (SCG), istega leta pa je v studio vkorakala ameriška vojska. Zloglasna stavka je "za vedno spremenila" Disneyja<sup>25</sup> (postal je nezaupljiv in zoprn), med množico vprašanj o njenem vzroku omenimo vsaj konzervativno razlago poskusa upora komunističnih sil<sup>26</sup> in bolj umirjeno inačico stavke kot posledice neurejenih finančnih izplačil, neenakosti pri nagrajevanju in nepoštenosti pri navajanju avtorjev v objavnih špicah. Pomembnejši kot notranji sporji pa se zdi podatek, da je bilo leta 1942 več kot 90 procentov Disneyjeve produkcije povezane z vojno. Sodeloval je z zunanjim ministrstvom, ministrstvom za mornarico, kmetijskim ministrstvom ... Amerika se je pač bala za svoje državljane in jim poskušala dopovedati, kako blizu je Japonska, kako močna je Nemčija. Disney je zagrabil priložnost<sup>27</sup>. V tem času je nastal razvpit propagandni animirani film o Racmanu Jaki v Nutzilandu z naslovom *Fuererjev obraz* (*Der Fuehrer's Face*, 1943) in najpomembnejši film *Zmaga z zračnimi silami* (*Victory Through Air Power*, 1943). Film je bil posnet po istoimenskem literarnem delu majorja Aleksandra de Severskega, ki je zatrjeval, da je ameriški vojni uspeh pogojen z intenzificirano uporabo bomb dolgega dometa (*long-range bombing*). Poudariti velja, da je Disney posnel film navkljub nasprotovanju ameriške vlade v prepričanju, da z njim "ozavešča ameriško ljudstvo". Film je kombinacija klasičnih in animiranih delov – začne se z obnovo zgodovine letalstva in zatem pokaže de Severskega, kako razlaga zgodovino druge svetovne vojne in različne vojaške strategije. Sledi animirani del, kjer lahko vidimo, kako je Hitlerju uspelo uničiti mnoge strateške cilje prav s pomočjo letal. Drugi del filma se ukvarja z Japonsko. De Severski predlaga nov način bombardiranja in enotno zračno poveljstvo, ki naj bi koordiniralo akcije ameriške vojske v različnih državah. Idealizirana zračna sila je pokazana z animacijo, film pa se konča z beloglavim orlom, ki uniči Japonsko, hobotnico z mnogimi lovkami. Orel po zmagi pristane na vrhu zemeljske oble, kjer zaplapola ameriška zastava. Kar se nam zdi ključno, je podatek o nekaterih animacijskih postopkih v filmu, s katerim naj bi "preproste ljudi seznanili z resničnimi nevarnostmi vojne ter jim pokazali načine, kako jih preprečiti". Risanje zemljevidov, prikazanih v filmu, je prav po viriliojevsko potekalo kot prerisovanje "virtualnih kino-kart". Animatorji so "zamrznili filmsko sliko", jo prerisali tja, kjer jo je lahko bralo ljudstvo, in obenem opremili še s komičnimi sekvencami ter ameriško zmagoslavniimi personifikacijami. Bombe, ki so ob koncu vojne resnično rušile nemška mesta (in bombo, ki je uničila Hirošimo), je Disney napovedal skozi "preprost propagandni film, ob katerem naj bi se ljudje smejali, ko se še lahko smeji" ... Film je naletel na mnoge negativne odzive, zanj se je zares zavzel le desničarski Walter Wanger<sup>28</sup>.

V času druge svetovne vojne (evropski trg ni več dosegljiv) so na zemljevidu ZDA južnoameriške države postale zaveznice, potencialni novi trg. Predsednik Roosevelt je vzpostavil politiko dobrih sosed, ki naj "razrahlja napetosti z južnoameriškiimi vladami, da bi se ohranila hemisferska enotnost kot jez proti tujim invazijam". Direktor Urada za koordinacijo medameriških odnosov je postal Nelson Rockefeller. Disneyja je izbral za prvega holywoodskega producenta, ki naj "s pomočjo neposrednih propagandnih filmov ponese sporočilo o demokraciji in prijateljstvu pod Rio Grande". Disney je Južno Ameriko obiskal trikrat (prvič je odpotoval med zloglasno stavko), poleg mnogih kratkih "razvedrilnih in izobraževalnih" filmov so v studiu nastali *Južno od meje z Disneyem*, *Pozdravljeni prijatelji* in *Trije kavalirji*. Njihovo osnovno rockefellersko sporočilo je bilo prelito v barvite like s spodbudnimi imeni (Joe Carioca, El Grupo, Gauchito ...), osnovni narativni prijem, preko katerega "se Američanom pokaže lepote juga", je predstavljalo potovanje Racmana Jake v eksotične kraje. Disney je ponovno kombiniral animacijo in klasični film, s tem pa le še potrdil nerazdružljivost antropološke dvojice, predstave in stvari, oziroma, cineastom bližje, opredelil (kinski) aparat kot tehnologijo plus subjekt. Južna Amerika kot najljubši sosed se v treh omenjenih Disneyjevih filmih torej bere kot kraj, odkoder je moč črpati podobe, ko druga podobna mesta ogrožajo vojne, kot alegorija kolonializma, kot način hierarhičnosti čakajočih-na-osvojitvev in podreditev<sup>29</sup>. Omenimo še začetek filma *Trije kavalirji*. Racman Jaka odpre darilo za rojstni dan. V škatli se skriva filmski projektor in film z naslovom *Ares rares* in šele po gledanju tega filma se v filmu pojavi papagaj, redka ptica torej, ki racmana odpelje v južne kraje. Kar nas, dotikajoč se filma in filmskega projektorja, pripelje nevarno blizu Vertovovemu **Možu s kamero** (*Človek s kinoaparatom*, 1929). Racman Jaka, z njim pa gledalec, je že ob začetku soočen s predmetom vizualizacije in predmetom za vizualizacijo, s filmom in projektorjem torej ... Ob koncu druge svetovne in ob začetku hladne vojne, v 50-ih, se je Disney dokončno posvetil odrediteljski nalogi. Postal je podpredsednik razvpite organizacije za ohranitev ameriških idealov (MPA)<sup>30</sup> in v skladu z njenimi cilji nadaljeval kariero. V ustanovitveni izjavi so v MPA zapisali: "*Verjamemo v ameriški način življenja, v neodvisnost in svobodo, za katero so se borile mnoge generacije pred nami ... Ker verjamemo v te stvari, se ostro upiramo naraščajočemu valu komunizma, fašizma in podobnih prepričanj, ki poskušajo s subverzivnimi nameni zrušiti in spremeniti ta način življenja*". Walt Disney je postal zagrizen Američan, predan klasičnim protestantskim vrednotam, ki bodo "s pomočjo moderne tehnologije iz Američanov spet ustvarile svoboden narod posameznikov". Po začetku hladne vojne je Disney odkrito priznaval svojo politično naravnost in filme začel interpretirati kot "neposredni način za ohranitev ameriškega".



V studiu so prvič posneli igrani film **Tako ljubo mojemu srcu** (*So Dear to My Heart*, 1948), ki je (kot že tolikokrat) poveličeval klen ameriški narod, (v enakem stilu npr. z **Zgodbo o Robinu Hoodu** (*The Story of Robin Hood*, 1952), nadaljevali so s snemanjem animiranih celovečercer, ki slavijo hrabre in neodvisne mladeniče (*Peter Pan*, 1953), v zgodnjih 50-ih pa se je pozornost preusmerila na izjemno popularne televizijske nanizanke in izgradnjo Disneylanda<sup>31</sup> (1955), ki je svoje televizijsko mesto dobil že leto pred odprtjem v nanizanki z enakim imenom<sup>32</sup>. Popoln dostop do ugodnosti Disneylanda, kar zadeva uradne zadeve in rekreacijske namene, ki ga je Disney leta 1954 odobril Zveznemu uradu za preiskave (FBI)<sup>33</sup>, nam kot eno izmed zadnjih politično pomembnih Disneyjevih dejanj ponovno kaže, kako blizu so si Disneyjeve risanke, politično-ekonomsko definiranje filmskega občestva, filmsko definiranje politično-ekonomskega občestva, vojne kot sredstvo za doseganje ekonomskih ciljev.

## DISNEY JE DISNEY JE DISNEY

Animatorji, Burbank, Holywood, brata Grimm, distributerji, Wanger, Hoover, Roosevelt in stoletje so Disneya potrebovali vsaj v tolikšni meri, kot je Disney potreboval animatorje, Burbank, Holywood, brata Grimm, distributerje, Wangerja, Hooverja, Roosevelta in stoletje. So Disneyja, vsaj v tolikšni meri kot on njih, potrebovali tudi ameriški državljani na čelu z ameriškiimi otroki, državljani ostalih narodov na čelu z otroki ostalih narodov, Južna Amerika in ostali kontinenti, živali, rastline, A.A. Milne? Je striček Walt potreboval kino? Je kino potreboval strička Walta?<sup>34</sup>

### Opombe:

- 1 Ko se v filmu Bate Čengića z naslovom *Mali vojaki* (1967) Bombaš odloči pokazati, da se mu, vojnemu heroju, godijo krivice, se iz uniforme preobleče v majico, na kateri zagledamo Miki Miška.
- 2 Miki Miška je seveda moškega spola, a mu je slovenščina v nasprotju z njegovo družico Mini, dodelila dvospolno gramatično naravo. Miki je torej moškega, Miška pa ženskega spola, zato ime tega Disneyevega junaka v nadaljevanju sklanjamo v skladu z utečeno prakso, čeprav se ob enem nagibamo, če za drugega ne, zavoljo Mini Miške, k moški sklanjati ter poimenovanju tega mišjaka z imenom Miki Mišek.
- 3 S pomočjo jezikovne rabe...E.g.: Si včeraj gledal Disneya?
- 4 Dodajmo še, da je korporacija z imenom Disney potencirala arhivsko odpiranje in zapiranje vrat (na ravni anekdot opozarjamo na civilno tožbo korporacije proti človeku, ki si je dal več kot 90 odstotkov svojega telesa potetovirati "z liki iz Disneyevih risank")
- 5 Walt Disney je nad filmi do svoje smrti bdel kot "nad lastnimi otroki". Čeprav je zadnji film režiral leta 1935, je svoje producentstvo jemal predvsem kot "idejno režijo" in se vmešaval oz. skrbel za vse faze produkcije, režiserje pa pojmoval kot "tehnične realizatorje" lastnih idej. Ob tem bi se veljalo v širšem kontekstu vprašati (četudi s tem zanikamo lastno početje) ali sploh obstajata prepoznavna Disneyeva poetika in estetika ali sta le plod intelektualne lenobe oziroma Disneyeve avtokracije in samokonstrukcije.
- 6 Walt se ni odrekel svojemu glasu, ki ga je posojal Mikiju Miški med leti 1928 in 1947.
- 7 Disney naj bi na vlaku sanjal miš z imenom Mortimer, ženi je bilo bolj všeč ime Mickey.
- 8 Cinephone Pata Powersa Disneyev odvetnik v sporu s Powersom je Gunther Lessing, ki je branil tudi upornega Pancha Villo. (k teoriji zarote in povojnemu posvečanju pozornosti južnoameriškim republikam)
- 9 Disney prejme skupno 18 Oskarjev in 26 nominacij.
- 10 Navkljub stremjenju po objektivnosti avtor tega zapisa skrajno subjektivno opozarja, da je Disney do Milnejevega Puja nastopil skrajno nespoštljivo in neodgovorno, če že ne zločinsko.
- 11 Za filme iz te serije prejme Disney osem Oskarjev v sekciji dokumentarnih filmov.
- 12 EPCOT (Experimental Prototype Community of Tomorrow).
- 13 Na ravni perspektive, proporcionalnih razmerij in *timinga* je kamera povzročala gromozanske težave. V studiu sta dva človeka skrbeli le za matematične izračune, povezane s pravilnim risanjem in fotografiranjem mnogoravninskih prizorov.
- 14 Vsak "frejm" je bilo potrebno fotografirati trikrat, v vsaki barvi. V vsako kamero so bili vgrajeni trije barvni filtri. Z rotacijo kamere so dosegli krajši proces fotografiranja/snemanja.
- 15 Po mnenju mnogih je prav takšno razdeljevanje funkcij pripeljalo do posledic kot jih je med prvimi opredelil Max Weber.
- 16 Vrhunec so dosegla pravila znotraj oddelka za barvanje, ki so ga "sestavljale" same ženske. Moškim vstop v zgradbo ni bil dovoljen, nekatere izmed delavk so se s svojimi fanti iz studia lahko srečevale le na dvorišču, med odmorji.
- 17 Primer filma *Rože in drevesa*: Ob zori gozd oživi, drevesa in druge rastline se pozdravijo (1). Romanco med dvema mladima drevesoma zmoti staro deblo, ki poskuša ugrabiti žensko drevo (2). To mu ne uspe, zato poskuša v gozdu zanetiti požar (3). Zvončnice opozorijo na požar, gozd je paničen, dokler prički ne zvrtajo lukenj v oblake. Začne deževati, požar je ustavljen, zlobno deblo umre v požaru (4a). Drevesna ljubimca sta ponovno združena, gozd spet zaživi mirno in srečno (4b).
- 18 Imena palčkov v izvirniku: Doc, Sleepy, Bashful, Happy, Sneezy, Grumpy, Dopey.

19 Horatio Alger (1832-1899), eden izmed najpopularnejših ameriških pisateljev 19. stol. Pisal o dečkih, ki so se iz revščine z lastnim delom, odrekanjem in samodisciplino dokopali do slave in bogastva. Nacionalni heroj trivialne literature je vzrok za opisno frazo ameriških sanj: "Alger hero".

20 V *Fantaziji* je Mikijevo oko prvič razdeljeno na beločnico in zenico (prej je bilo celotno oko temno).

21 Odnos tovrstnih piscev strjujemo v stavku: "*Walt ne pozabi ničesar razen nepomembnega, irrelevantnega in neprijetnega*".

22 Ta podpis se že za časa Waltovega življenja uveljavi kot blagovna znamka, poročstvo za kakovost.

23 Med 160 filmi z največjim totalnim "box-officom" najdemo tri filme z letnico, ki je nižja kot 1945: V *vrtnicu* (*Gone with the Wind*, 1939) z 198 milijoni dolarjev ter dva Disneyeva: *Sneguljčica* (1937) s 185 milijoni in *Bambi* (1942) s 103 milijoni.

24 Na animacijsko bojno polje se začnejo med drugimi vrivati WarnerBros., 20th CenturyFox, DreamWorks.

25 Zapustilo ga je mnogo starih prijateljev, med njimi največji animator studia, Art Babbitt, avtor palčka Dopeya in kraljice v Sneguljčici.

26 Ljudje, ki ostanejo privrženci Walta, ustanovijo Komite enaindvajsetih in svoj moto razglasijo v obliki vprašanja: "Sem lojalen Američan ali tepec?", stavkujoče pa proglasijo za staliniste.

27 Med drugim je nastal film *Iz ponve na bojne črte* (*Out of the frying pan into the firing line*, 1942), v katerem Mini kaže ameriškim gospodinjam, kako pretvoriti kuhinjsko mast v glicerin (sestavina eksploziva).

28 Walter Wanger (1894-1968), vojni oficir, diplomat, producent (Ford, Hitchcock, Lang); za nas ključni podatek o njegovem predsedovanju Akademiji med decembrom 1939 in oktobrom 1945, nas napeljuje k mnogim Disneyevim oskarjem; Walt Disney "Wangerja the Strangerja" nekje označi kot svojega najljubšega kompanjona pri igranju pola...

29 V *Treh kavalirjih* Pablo osvoji tropski otok (teritorij), Gauchito lokalnega osla (floro in fauno), Donald pa prelepo domačinko...

30 MPA (Motion picture alliance for preservation of american ideals), ustanovljena 1944. Predsednik: Sam Wood, podpredsednik: Walt Disney, med ustanovnimi člani: Gary Cooper, King Vidor, Clark Gable, Spencer Tracy.

31 Da bi lahko doumeli disneyevski režim v skladu s preteklimi časi slavnega jugoslovanskega maršala predlagamo poslovenjenje Disneylanda, ki ga moremo nadomestiti z imenom Disneygrad.

32 Čeprav se nanizanka v vsebinskem smislu ne spreminja, velja opozoriti na spremembo njenega imena in njeno vedno manjšo pojasnjevalnost oz. prehod od imena k človeku: *Disneyland* (1954), *Walt Disney Presents* (1958), *Walt Disney's Wonderful World of Color* (1961), *Wonderful World of Disney* (1969), *Disney's Wonderful World* (1979) in končno *Walt Disney* (1981).

33 Odnos med Waltom Disneyem in FBI je dvoumen – Walt zaradi svoje politične naravnosti seveda simpatizira s sovražnikom rdečih vragov, J. Edgarjem Hooverjem. FBI v studio prvič pride 1941, da bi raziskala, zakaj je prišlo do stavke, Disneyev dosje je odprt leta 1943 ob njegovi udeležbi na pisateljskem kongresu z imenom *Noč Amerik* (pristoni O. Welles, P. Neruda...) zaradi domnevnih komunističnih nagnenj, ki so spet skrb FBI 1944, ko se Disney kot sponzor udeleži slovesnosti ob smrti animatorja Arta Younga (slovesnost pripravi levičarski časnik z imenom *New masses*). Leta 1966 FBI v poročilu poudari, da Disney ni bil nikdar podvržen preiskavam, ob tem pa navede še, da se je Disney včasih slabo odločil, kako preživeti večer v javnosti. Nesporno dejstvo je, da je FBI od leta 1950 poskušala ohranjati Waltovo čisto podobo, in da je Walt znotraj FBI igral vlogo "kontakta za agente".

34 Ob koncu si torej zamislimo kako bi na mehka telesca Disneyevih filmskih junakov delovalo kirurško oko Lyncha, Cronenberga...

#### Izbrana bibliografija:

BELL, Elizabeth (et al.): *From Mouse to Mermaid*, Indiana University Press, 1995.

BENDAZZI, Gianalberto: *Cartoons - One Hundred Years of Cinema Animation*, John Libbey & Company, 1994.

BRYMAN, Alan: *Disney and His Worlds*, Routledge, 1995.

SMOODIN, Eric: *Animating culture*, Roundhouse Publishing, 1993.

SMOODIN, Eric (ed.): *Disney Discourse*, Routledge, 1994.

WATTS, Steven: *The Magic Kingdom (Walt Disney and the American Way of Life)*, Houghton Mifflin Company, 1997.

## FILMOGRAFIJA: KRATKOMETRAŽNI ANIMIRANI

1922

Cinderella

Four Musicians of Bremen

Goldilocks and the Three Bears

Jack and the Beanstalk

Little Red Riding Hood

Puss in Boots

Tommy Tucker's Tooth

1923

Alice's Wonderland

Martha

1924

Alice and the Dog Catcher

Alice and the Three Bears

Alice Gets in Dutch

Alice Hunting in Africa

Alice the Piper

Alice's Day at the Sea

Alice's Fishy Story

Alice's Spooky Adventure

Alice's Wild West Show

1925

Alice Cans the Cannibals

Alice Gets Stung

Alice Is Stage Struck

Alice Loses Out

Alice Picks the Champ

Alice Plays Cupid

Alice Solves the Puzzle

Alice the Toreador

Alice Wins the Derby

Alice's Eggplant

Alice's Tin Pony

1926

Alice Charms the Fish

Alice Cuts the Ice

Alice Helps the Romance

Alice in Slumberland

Alice in the Woolly West

Alice Rattled by Rats

Alice the Fire Fighter

Alice the Lumberjack

Alice's Balloon Race

Alice's Brown Derby

Alice's Little Parade

Alice's Monkey Business

Alice's Mysterious Mystery

Alice's Ornerly Orphan

Alice's Spanish Guitar

1927

Alice at the Carnival

Alice at the Rodeo

Alice Foils the Pirates

Alice in the Alps

Alice in the Big League

Alice in the Klondike

Alice the Beach Nut

Alice the Collegiate

Alice the Whaler

Alice's Auto Race

Alice's Channel Swim

Alice's Circus Daze

Alice's Knaughty Knight

Alice's Medicine Show

Alice's Picnic

Alice's Three Bad Eggs

1928

Gallopin' Gaucho

Plane Crazy

Steamboat Willie

1929

Barn Dance

Barnyard Battle

Haunted House

Hell's Bells

Jazz Fool

Jungle Rhythm

Karnival Kid

Merry Dwarfs

Mickey's Choo-Choo

Mickey's Follies

Opry House

Plow Boy

Skeleton Dance

Springtime

Terrible Toreador

When the Cat's Away

Wild Waves

1930

Arctic Antics

Autumn

Barnyard Concert

Cactus Kid

Cannibal Capers

Chain Gang

Fire Fighters

Frolicking Fish

Gorilla Mystery

Just Mickey (1930)

Midnite in a Toyshop

Monkey Melodies

Night

Picnic

Pioneer Days

Playful Pan

Shindig

Summer

Winter

1931

Barnyard Broadcast

Beach Party

Birds of a Feather

Birthday Party

Blue Rhythm

Busy Beavers

Castaway

Cat's Out

China Plate

Clock Store

Delivery Boy

Egyptian Melodies

Fishin' Around

Fox Hunt

Mickey Cuts Up

Mickey Steps Out

Mickey's Orphans

Moose Hunt

Mother Goose Melodies

Spider and the Fly

Traffic Troubles

Ugly Duckling

1932

Babes in the Woods

Barnyard Olympics

Bears and Bees

Bird Store

Bugs in Love

Duck Hunt

Flowers and Trees

Grocery Boy

Just Dogs

King Neptune

Klondike Kid

Mad Dog

Mickey in Arabia

Mickey's Good Deed

Mickey's Nightmare

Mickey's Revue

Musical Farmer

Santa's Workshop

Touchdown Mickey

Trader Mickey

Wayward Canary

Whoopee Party

1933

Birds in the Spring

Building a Building  
 Father Noah's Ark  
 Giantland  
 Lullaby Land  
 Mad Doctor  
 Mail Pilot  
 Mickey's Gala Premiere  
 Mickey's Mechanical Man  
 Mickey's Mellerdrummer  
 Mickey's Pal Pluto  
 Night Before Christmas  
 Old King Cole  
 Pet Store  
 Pied Piper  
 Puppy Love  
 Steeple-Chase  
 Three Little Pigs  
 Ye Olden Days

1934  
 Big Bad Wolf  
 Camping Out  
 China Shop  
 Dognapper  
 Flying Mouse  
 Funny Little Bunnies  
 Goddess of Spring  
 Grasshopper and the Ants  
 Gulliver Mickey  
 Mickey Plays Papa  
 Mickey's Steamroller  
 Orphan's Benefit  
 Peculiar Penguins  
 Playful Pluto  
 Shanghaied  
 Two-Gun Mickey  
 Wise Little Hen

1935  
 Band Concert  
 Broken Toys  
 Cock o' the Walk  
 Cookie Carnival  
 Golden Touch  
 Mickey's Fire Brigade  
 Mickey's Garden  
 Mickey's Kangaroo  
 Mickey's Man Friday  
 Mickey's Service Station  
 Music Land  
 On Ice  
 Pluto's Judgement Day  
 Robber Kitten  
 Three Orphan Kittens  
 Tortoise and the Hare  
 Water Babies  
 Who Killed Cock Robin?

1936  
 Alpine Climbers  
 Country Cousin  
 Donald and Pluto  
 Elmer Elephant

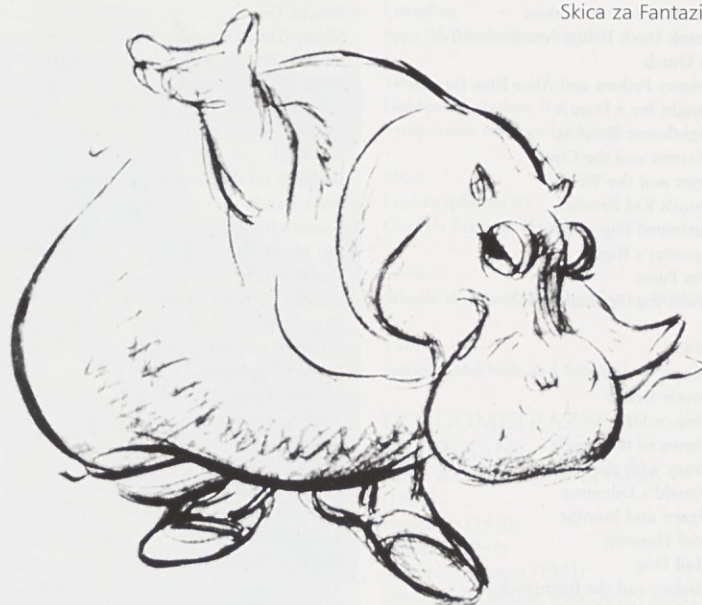
Mickey's Circus  
 Mickey's Elephant  
 Mickey's Grand Opera  
 Mickey's Polo Team  
 Mickey's Rival  
 More Kittens  
 Mother Pluto  
 Moving Day  
 Orphan's Picnic  
 Three Blind Mousketeers  
 Three Little Wolves  
 Thru the Mirror  
 Toby Tortoise Returns

1937  
 Clock Cleaners  
 Don Donald  
 Donald's Ostrich  
 Hawaiian Holiday  
 Little Hiawatha  
 Lonesome Ghosts  
 Magician Mickey  
 Mickey's Amateurs  
 Modern Inventions  
 Moose Hunters  
 Old Mill  
 Pluto's Quinpuplets  
 Woodland Cafe  
 Worm Turns

1938  
 Boat Builders  
 Brave Little Tailor  
 Donald's Better Self  
 Donald's Golf Game  
 Donald's Nephews  
 Farmyard Symphony  
 Ferdinand the Bull  
 Fox Hunt  
 Good Scouts  
 Merbabies  
 Mickey's Parrot  
 Mickey's Trailer  
 Moth and the Flame  
 Mother Goose Goes Hollywood  
 Polar Trappers  
 Self Control  
 Whalers  
 Wynken, Blynken and Nod

1939  
 Autograph Hound  
 Beach Picnic  
 Donald's Cousin Gus  
 Donald's Lucky Day  
 Donald's Penguin  
 Goofy and Wilbur  
 Hockey Champ  
 Officer Duck  
 Pointer  
 Practical Pig  
 Sea Scouts  
 Society Dog Show  
 Ugly Duckling

Skica za Fantazijo



1940  
 Billposters  
 Bone Trouble  
 Donald's Dog Laundry  
 Donald's Vacation  
 Fire Chief  
 Goofy's Glider  
 Mr. Duck Steps Out  
 Mr. Mouse Takes a Trip  
 Pantry Pirate  
 Pluto's Dream House  
 Put-Put Troubles  
 Riveter  
 Tugboat Mickey  
 Window Cleaners

1941  
 Art of Self Defense  
 Art of Skiing  
 Baggage Buster  
 Canine Caddy  
 Chef Donald  
 Donald's Camera  
 Early to Bed  
 Gentleman's Gentleman  
 Golden Eggs  
 Good Time for a Dime  
 Lend a Paw  
 Little Whirlwind  
 Nifty Nineties  
 Old MacDonald Duck  
 Orphan's Benefit  
 Pluto's Playmate  
 Seven Wise Dwarves  
 Thrifty Pig  
 Timber  
 Truant Officer Donald

1942  
 All Together  
 Aquarela do Brasil  
 Army Mascot  
 Bellboy Donald  
 Donald Gets Drafted  
 Donald's Decision  
 Donald's Garden  
 Donald's Goldmine  
 Donald's Snow Fight  
 How to Fish  
 How to Play Baseball  
 How to Swim  
 Mickey's Birthday Party  
 New Spirit  
 Olympic Champ  
 Out of the Frying Pan Into the Firing Line  
 Pluto at the Zoo  
 Pluto, Junior  
 Sky Trooper  
 Sleepwalker

Symphony Hour  
 T-Bone for Two  
 Vanishing Private  
 Village Smithy

1943  
 Chicken Little  
 Der Fuehrer's Face  
 Donald's Tire Trouble  
 Education for Death  
 Fall Out-Fall in  
 Figaro and Cleo  
 Flying Jalopy  
 Gaucho Goofy  
 Home Defense  
 Old Army Game  
 Pedro  
 Pluto and the Armadillo  
 Private Pluto  
 Reason and Emotion  
 Victory Vehicles

1944  
 Commando Duck  
 Contrary Condor  
 Donald Duck and the Gorilla  
 Donald's Off Day  
 First Aiders  
 How to Be a Sailor  
 How to Play Football  
 How to Play Golf  
 Pelican and the Snipe  
 Plastics Inventor  
 Springtime for Pluto  
 Trombone Trouble

1945  
 African Diary  
 Californy 'er Bust  
 Canine Casanova  
 Canine Patrol  
 Clock Watcher  
 Cured Duck  
 Dog Watch  
 Donald's Crime  
 Duck Pimples  
 Eyes Have It  
 Flying Gauchito  
 Hockey Homicide  
 Legend of Coyote Rock  
 No Sail  
 Old Sequoia  
 Tiger Trouble

1946  
 Bath Day  
 Casey at the Bat  
 Donald's Double Trouble  
 Double Dribble



Dumbbell of the Yukon  
 Frank Duck Brings 'em Back Alive  
 In Dutch  
 Johnny Fedora and Alice Blue Bonnet  
 Knight for a Day, A  
 Lighthouse Keeping  
 Martins and the Coys  
 Peter and the Wolf  
 Pluto's Kid Brother  
 Purloined Pup  
 Squatter's Rights  
 Wet Paint  
 Willie the Operatic Whale

1947  
 Bongo  
 Bootle Beetle  
 Chip 'n Dale  
 Clown of the Jungle  
 Crazy with the Heat  
 Donald's Dilemma  
 Figaro and Frankie  
 Foul Hunting  
 Mail Dog  
 Mickey and the Beanstalk  
 Mickey's Delayed Date  
 Pluto's Blue Note  
 Pluto's House Warming

Rescue Dog  
 Sleepy-Time Donald  
 Straight Shooters  
 Wide Open Spaces

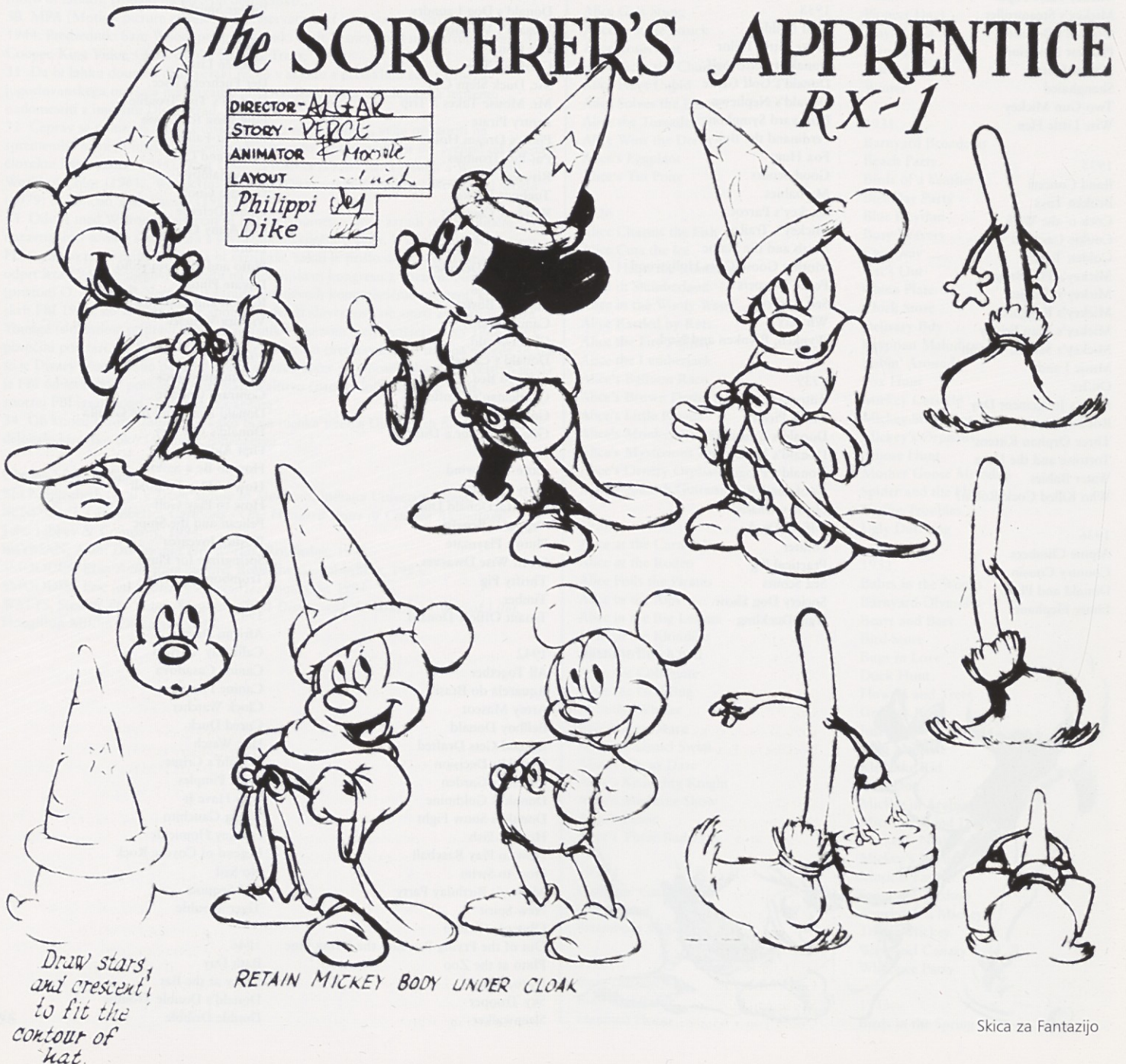
1948  
 Big Wash  
 Blame It on the Samba  
 Bone Bandit  
 Bumble Boogie  
 Cat Nap Pluto  
 Daddy Duck  
 Donald's Dream Voice  
 Drip Dippy Donald  
 Inferior Decorator  
 Johnny Appleseed  
 Melody Time  
 Mickey and the Seal  
 Mickey Down Under  
 Pecos Bill  
 Pluto's Fledgling  
 Pluto's Purchase  
 Soup's On  
 Tea for Two Hundred  
 They're Off  
 Three for Breakfast  
 Trees  
 Trial of Donald Duck

1949  
 All in a Nutshell  
 Bubble Bee  
 Crazy Over Daisy  
 Donald's Happy Birthday  
 Goofy Gymnastics  
 Greener Yard  
 Honey Harvester  
 Pluto's Surprise Package  
 Pluto's Sweater  
 Pueblo Pluto  
 Sea Salts  
 Sheep Dog  
 Slide, Donald, Slide  
 Tennis Racquet  
 Toy Tinkers  
 Winter Storage

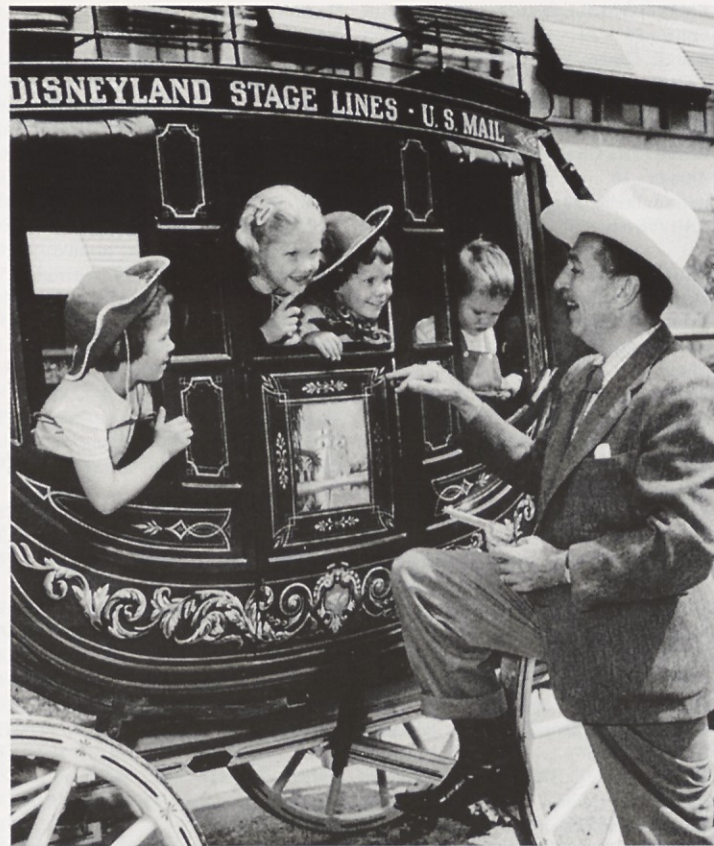
1950  
 Bee at the Beach  
 Brave Engineer  
 Camp Dog  
 Cold War  
 Food for Feudin'  
 Hold That Pose  
 Hook Lion and Sinker  
 Lion Around  
 Morris the Midget Moose

Motor Mania  
 Out on a Limb  
 Pests of the West  
 Pluto and the Gopher  
 Pluto's Heart Throb  
 Primitive Pluto  
 Puss-Cafe  
 Trailer Horn  
 Wonder Dog

1951  
 Bee on Guard  
 Chicken in the Rough  
 Cold Storage  
 Cold Turkey  
 Corn Chips  
 Dude Duck  
 Fathers Are People  
 Get Rich Quick  
 Home Made Home  
 How to Catch a Cold  
 Lion Down  
 Lucky Number  
 No Smoking  
 Out of Scale  
 Plutopia  
 R'coon Dawg  
 Test Pilot Donald  
 Tomorrow We Diet



Walt Disney, 1954



- 1952  
 Donald Applecore  
 Father's Lion  
 Hello Aloha  
 How to Be a Detective  
 Lambert Sheepish Lion  
 Let's Stick Together  
 Little House  
 Man's Best Friend  
 Pluto's Christmas Tree  
 Pluto's Party  
 Susie the Little Blue Coupe  
 Teachers Are People  
 Trick or Treat  
 Two Chips and a Miss  
 Two Gun Goofy  
 Two Weeks Vacation  
 Uncle Donald's Ants
- 1953  
 Ben and Me  
 Canvas Back Duck  
 Father's Day Off  
 Father's Weekend  
 Football (Now and Then)  
 For Whom the Bulls Toil  
 How to Dance  
 How to Sleep  
 Melody  
 New Neighbor  
 Rugged Bear  
 Simple Things  
 Toot, Whistle, Plunk and Boom  
 Working for Peanuts
- 1954  
 Blue Bonnet  
 Casey Bats Again  
 Disneyland  
 Donald's Diary  
 Dragon Around  
 Flying Squirrel  
 Grand Canyonscope  
 Grin and Bear It  
 Johnny Fedora and Alice  
 Little Toot  
 Lone Chipmunks  
 Martins and the Coys  
 Once Upon a Wintertime

- Pigs Is Pigs  
 Siam  
 Social Lion  
 Spare the Rod  
 Stromy Thoroughbred  
 Two for the Record  
 Willie the Operatic Whale
- 1955  
 Bearly Asleep  
 Beezy Bear  
 Contrast in Rhythm  
 Flying Gauchito  
 Johnny Appleseed  
 Lake Titicaca  
 No Hunting  
 Peter and the Wolf  
 Up a Tree
- 1956  
 Chips Ahoy  
 Cowboy Needs a Horse  
 Hooked Bear  
 How to Have an Accident in the Home  
 In the Bag  
 Jack and Mac
- 1957  
 Disneyland: The Fourth Anniversary Show  
 Story of Anyburg, USA  
 Truth About Mother Goose
- 1958  
 Grand Canyon  
 Legend of Sleepy Hollow  
 Paul Bunyan
- 1959  
 Donald in Mathmagic Land  
 How to Have an Accident at Work  
 Noah's Ark
- 1960  
 Goliath II
- 1961  
 Absent Minded Professor  
 Aquamania  
 Donald and the Wheel

- Litterbug  
 Saga of Windwagon Smith
- 1962  
 Golden Horseshoe Revue  
 Symposium on Popular Songs
- 1965  
 Freewayphobia #1  
 Goofy's Freeway Trouble
- 1966  
 Winnie the Pooh and the Honey Tree
- 1967  
 Scrooge McDuck and Money

- DOLGOMETRAŽNI ANIMIRANI**  
 Snow White and the Seven Dwarfs (1937)  
 Pinocchio (1940)  
 Fantasia (1940)  
 Reluctant Dragon (1941)  
 South of the Border with Disney (1941)  
 Dumbo (1941)  
 Bambi (1942)  
 Saludos Amigos (1943)  
 Three cabbaleros (1945)  
 Make Mine Music (1946)  
 Fun and Fancy Free (1947)  
 Wind in the Willows (1949)  
 Adventures of Ichabod and Mr. Toad (1949)  
 Cinderella (1950)  
 Alice in Wonderland (1951)  
 Peter Pan (1953)  
 Lady and the Tramp (1955)  
 Sleeping Beauty (1959)  
 One Hundred and One Dalmatians (1961)  
 Jungle Book (1967)

- DOLGOMETRAŽNI IGRANI**  
 Song of the South (1946)  
 So Dear to My Heart (1949)  
 20,000 Leagues Under the Sea (1954)  
 Johnny Tremain (1957)  
 Old Yeller (1957)  
 Darby O'Gill and the Little People (1959)  
 Nikki, Wild Dog of the North (1961)  
 Bon Voyage! (1962)  
 In Search of the Castaways (1962)  
 Three Lives of Thomasina (1963)  
 Son of Flubber (1963)  
 Mary Poppins (1964)  
 Follow me, Boys! (1966)  
 Gnome-Mobile (1967)

- DOKUMENTARNI**  
 Show Business at War (1943)  
 Spirit of '43 (1943)  
 Victory Through Air Power (1943)  
 Seal Island (1948)  
 In Beaver Valley (1950)  
 Nature's Half Acre (1951)  
 Water Birds (1952)  
 Alaskan Eskimo (1953)  
 Bear Country (1953)  
 Living Desert (1953)  
 Vanishing Prairie (1954)  
 African Lion (1955)  
 Men Against the Arctic (1955)  
 Switzerland (1955)  
 Man in Space (1956)  
 Samoa (1956)  
 Secrets of Life (1956)  
 Mars and Beyond (1957)  
 Our Friend the Atom (1958)  
 White Wilderness (1958)  
 Mysteries of the Deep (1959)  
 Islands of the Sea (1960)  
 Jungle Cat (1960)

AVTORJI ČLANKOV

**BASKAR, Nil:**  
 Mikrokozmos - 1  
 1,2/1998 (str. 49)  
 Nepomembneži - 2  
 1,2/1998 (str. 50)  
 Roman Polanski: Avtor brez opusa, slovar brez gesel? - 3  
 slovar cineastov  
 1,2/1998 (str. 54)  
 Pet majskih dni - 4  
 festival: 1. festival slovenskega filma  
 3,4/1998 (str. 6)  
 Zvonko Čoh, Milan Erič - Bik socializiral Milana Čoha in Zvonka Eriča? - 5  
 intervju  
 3,4/1998 (str. 15)  
 Marvinova soba - 6  
 3,4/1998 (str. 52)  
 Dobri Will Hunting - 7  
 5,6/1998 (str. 42)  
 Džankiji - 8  
 5,6/1998 (str. 42)  
 Merkurjev srd - 9  
 5,6/1998 (str. 45)  
 Mož, ki je premalo vedel - 10  
 5,6/1998 (str. 46)  
 Španski zapornik - 11  
 kritika  
 9,10/1998 (str. 44)

**BLATNIK, Aleš:**  
 Mifed: 500 filmov v 5. dneh - 12  
 festival: Milano '97  
 1,2/1998 (str. 34)  
 Filmska ropotarnica: evro šlokerji - 13  
 pozabljeni in prezrti  
 1,2/1998 (str. 38)  
 Do nagega - 14  
 1,2/1998 (str. 44)  
 Jutri nikoli ne umre - 15  
 1,2/1998 (str. 46)  
 Krvavo obzorje - 16  
 1,2/1998 (str. 47)  
 Osmi potnik: vstajenje - 17  
 1,2/1998 (str. 51)  
 Titanik - 18  
 1,2/1998 (str. 52)  
 Zbogom, dekleta - 19  
 1,2/1998 (str. 53)  
 Filmska ropotarnica: najstniški uporniki - 20  
 pozabljeni in prezrti  
 3,4/1998 (str. 56)  
 Filmska ropotarnica: klici iz džungle - 21  
 pozabljeni in prezrti  
 5,6/1998 (str. 56)  
 Filmska ropotarnica: seksploatacija - 22  
 pozabljeni in prezrti  
 7,8/1998 (str. 38)  
 Filmska ropotarnica: B-žanri večerajšnjega dne - 23  
 pozabljeni in prezrti  
 9,10/1998 (str. 52)

**DAELE, Koen van:**  
 Najti pravo distanco-dokumentarni filmi v devetdesetih - 24  
 9,10/1998 (str. 12)  
 Robert Kramer - 25  
 intervju  
 9,10/1998 (str. 17)  
 Marcel Ophuls - 27  
 slovar dokumentaristov  
 9,10/1998 (str. 25)  
 Frederick Wiseman - 27  
 slovar dokumentaristov  
 9,10/1998 (str. 26)  
 Robert Kramer - 28  
 slovar dokumentaristov  
 9,10/1998 (str. 26)

**EMERŠIČ-MALI, Živa:**  
 Cannes '98' - 29  
 festival: Cannes '98  
 5,6/1998 (str. 4)  
**KAVČIČ, Bojan:**  
 Berlin: brata Coen, Tarantino, Jordan, Altman - 30  
 festival: Berlin '98  
 3,4/1998 (str. 47)

**KERNEL, Igor:**  
 Orrore all'italiana - 31  
 festival: Rotterdam '98  
 3,4/1998 (str. 44)  
 Mario Bava - 32  
 slovar cineastov  
 3,4/1998 (str. 62)  
 Kama sutra: zgodba o ljubezni - 33  
 5,6/1998 (str. 44)  
 Mesto angelov - 34  
 9,10/1998 (str. 48)  
 Trumanov show - 35  
 9,10/1998 (str. 49)

**KLOPČIČ, Matjaž:**  
 Nosferatu, simfonija groze - 36  
 kako razumeti film  
 1,2/1998 (str. 40)  
 Hirošima, ljubezen moja - 37  
 kako razumeti film  
 3,4/1998 (str. 58)  
 Atalanta - 38  
 kako razumeti film  
 5,6/1998 (str. 52)  
 Bele noči - 39  
 kako razumeti film  
 7,8/1998 (str. 33)  
 Poslednji mož - 40  
 kako razumeti film  
 9,10/1998 (str. 54)

**KOCJANČIČ, Nerina:**  
 Še ena nova oblačila? - 41  
 slovenski študentski film  
 1,2/1998 (str. 32)  
 Predmestje - 42  
 7,8/1998 (str. 29)  
 Tako je ljubka - 43  
 7, 8/1998 (str. 31)

**KOS, Urška:**  
 Zagreb - 13. Svetovni festival animiranega filma - 44  
 festival: Zagreb '98  
 5,6/1998 (str. 18)

**KUTIN, Blaž:**  
 Woody Allen - 45  
 slovar cineastov  
 7,8/1998 (str. 40)  
 Meseno poženje - 46  
 9,10/1998 (str. 47)

**MODIC, Max:**  
 Austin Powers - 47  
 1,2/1998 (str. 44)  
 George iz džungle - 48  
 1,2/1998 (str. 45)  
 Herkul - 49  
 1,2/1998 (str. 45)  
 Mirovnik - 50  
 1,2/1998 (str. 49)  
 Naga resnica - 51  
 1,2/1998 (str. 49)  
 Odpadna pošta - 52  
 1,2/1998 (str. 50)  
 Sam doma 3 - 53  
 1,2/1998 (str. 51)  
 Trgovci - 54  
 1,2/1998 (str. 52)  
 Zlomljeni glas - 55  
 1,2/1998 (str. 53)  
 Socializacija animiranega filma - 56  
 festival: 1. festival slovenskega filma  
 3,4/1998 (str. 12)

Hudičev advokat - 57  
 3,4/1998 (str. 52)  
 Je ali ni? - 58  
 3,4/1998 (str. 52)  
 Ognjeno obzorje - 59  
 3,4/1998 (str. 53)  
 Poljub za lahko noč - 60  
 3,4/1998 (str. 53)  
 Šakal - 61  
 3,4/1998 (str. 54)  
 Godzilla, zgodba z vzhodne strani o kralju vseh pošasti - 62  
 5,6/1998 (str. 28)  
 Dobrodošli v Sarajevu - 63  
 5,6/1998 (str. 42)  
 Mišji lov - 64  
 5,6/1998 (str. 45)  
 Mož z železno masko - 65  
 5,6/1998 (str. 46)  
 Raztreseni profesor - 66  
 5,6/1998 (str. 48)  
 Zvezni šerifi - 67  
 5,6/1998 (str. 51)  
 Godzilla - 68  
 7,8/1998 (str. 25)  
 Maščevalci - 69  
 7,8/1998 (str. 27)  
 Poštar - 70  
 7,8/1998 (str. 28)  
 Smrtonosni spopad 2 - 71  
 7,8/1998 (str. 30)  
 Spawn - 72  
 7,8/1998 (str. 31)  
 Šest dni, sedem noči - 73  
 7,8/1998 (str. 31)  
 Upanje ostaja - 74  
 7,8/1998 (str. 32)  
 Daleč od oči - 75  
 9,10/1998 (str. 46)  
 Dr. Dolittle - 76  
 9,10/1998 (str. 47)  
 Nori na Mary - 77  
 9,10/1998 (str. 48)  
 Žametne noči - 78  
 9,10/1998 (str. 51)  
 Reševanje vojaka Ryana - 79  
 9,10/1998 (str. 42)

**NICHOLS, Bill:**  
 Dokumentarni načini reprezentacije - 80  
 zgodovina dokumentarnega filma  
 7,8/1998 (str. 4)

**PELKO, Stojan:**  
 Kiaroscuro - 81  
 filmi leta 97'  
 1,2/1998 (str. 4)  
 Montažna mašina  
 Andrej Šprah: Dokumentarni film in oblast - 82  
 branje  
 9,10/1998 (str. 29)  
 Auditum  
 Michel Chion: Le Son - 83  
 branje  
 7,8/1998 (str. 22)

**POHAR, Nejc:**  
 O dvakrat treh slovenskih filmskih radostih in blaznostih - 84  
 slovenski film  
 1,2/1998 (str. 29)  
 Zvonko Čoh, Milan Erič - Bik socializiral Milana Čoha in Zvonka Eriča? - 85  
 intervju  
 3,4/1998 (str. 15)  
 Anastazija - 86  
 3,4/1998 (str. 50)  
 Basquiat - 87  
 3,4/1998 (str. 50)  
 Boksar - 88  
 3,4/1998 (str. 51)  
 Bolje ne bo nikoli - 89  
 3,4/1998 (str. 51)  
 Škratje - 90  
 3,4/1998 (str. 55)

Gospod Magoo - 91  
 5,6/1998 (str. 43)  
 Poligraf - 92  
 5,6/1998 (str. 47)  
 Rezilo - 93  
 5,6/1998 (str. 48)  
 Zadnji udarec - 94  
 5,6/1998 (str. 51)  
 Armageddon - 95  
 7,8/1998 (str. 24)  
 Čudežni meč - 96  
 7,8/1998 (str. 24)  
 Divje strasti - 97  
 7,8/1998 (str. 24)  
 Krik 2 - 98  
 7,8/1998 (str. 26)  
 Policaji - 99  
 7,8/1998 (str. 28)  
 Riba, imenovan Sharon - 100  
 7,8/1998 (str. 30)  
 Spice world - 101  
 7,8/1998 (str. 31)  
 Zorro - 102  
 7,8/1998 (str. 33)  
 Ženitni posrednik - 103  
 7,8/1998 (str. 33)  
 Blues za Saro - 104  
 9,10/1998 (str. 40)  
 Blondinka - 105  
 9,10/1998 (str. 46)  
 Dosjeji X - 106  
 9,10/1998 (str. 46)

**POPEK, Simon:**  
 Zgodovina v (na) enem ekranu - 107  
 uvodnik  
 1,2/1998 (str. 3)  
 Popolna oblast - Brez obraza - 108  
 filmi leta 97'  
 1,2/1998 (str. 9)  
 Donnie Brasco - 109  
 1,2/1998 (str. 44)  
 Igra - 110  
 1, 2/1998 (str. 45)  
 Kitajska skrinjica - 111  
 1, 2/1998 (str. 46)  
 Kolja - 112  
 1, 2/1998 (str. 47)  
 L.A. Zaupno - 113  
 1,2/1998 (str. 48)  
 Mešanka - 114  
 1,2/1998 (str. 48)  
 Sedem let v Tibetu - 115  
 1,2/1998 (str. 51)  
 Ekranova avtorska politika - 116  
 uvodnik  
 3 4/1998 (str. 3)  
 Retrospektiva Alpe Adria v Trstu - 117  
 3,4/1998 (str. 29)  
 Puriša Đorđević, Bato Čengić, Dušan Makavejev, Živojin Pavlović, Lazar Stojanović, Želimir Žilnik - 118  
 intervju  
 3,4/1998 (str. 31)  
 Rotterdam - Amerika vs. Iran: derbi '98 - 119  
 festival: Rotterdam '98  
 3,4/1998 (str. 40)  
 Odstekano življenje - 120  
 3,4/1998 (str. 53)  
 Premirje - 121  
 3,4/1998 (str. 54)  
 Vem, kaj ste zagrešili lansko poletje - 122  
 3,4/1998 (str. 55)  
 30 let quinzaina - in kaj? - 123  
 5,6/1998 (str. 3)  
 Cannes '98 - 124  
 festival: Cannes '98  
 5,6/1998 (str. 4)  
 Vrt dobrega in zla - 125  
 5,6/1998 (str. 38)  
 G.I.Jane - 126  
 5,6/1998 (str. 43)  
 Morilci - 127  
 5,6/1998 (str. 45)  
 Pasji dnevi - 128

5,6/1998 (str. 47)  
Vsi pravijo ljubim te - 129  
5,6/1998 (str. 50)  
Dnevi dokumentarca v dveh delih - 130  
uvodnik  
7,8/1998 (str. 3)  
Potovanje v tretjem razredu - 131  
festival: Benetke '98  
7,8/1998 (str. 14)  
Prinesite mi glavi Smiljaniča in  
Štefančiča - 132  
branje: Zoran Smiljanič, Marcel  
Štefančič, jr.: Let's go! Why not?  
7,8/1998 (str. 23)  
Pankrta - 134  
7,8/1998 (str. 28)  
Smrtonosno orožje 4 - 135  
7,8/1998 (str. 30)  
Tako je ljubka - 136  
7,8/1998 (str. 31)  
Veliki Lebowski - 137  
7,8/1998 (str. 32)  
Albert in David Maysles - 138  
slovar dokumentaristov  
9,10/1998 (str. 26)  
Bljuz za Saro: kako parodirati  
parodijo? - 139  
slovenski film  
9,10/1998 (str. 41)  
Popolni umor - 140  
9,10/1998 (str. 49)  
Vročé noči - 141  
9,10/1998 (str. 50)  
  
PRASSEL, Igor:  
Socializacija bika? - 142  
festival: 1. festival slovenskega filma  
3,4/1998 (str. 11)  
Zagreb - 13. Svetovni festival  
animiranega filma - 143  
festival: Zagreb '98  
5,6/1998 (str. 18)  
Perspektivne perspektive - 144  
festival: LIFF '98  
9,10/1998 (str. 38)  
  
STOJANOVIĆ, Dušan:  
Katalog novega jugoslovskega  
filma - 145  
3,4/1998 (str. 39)  
  
ŠKAFAR, Vlado:  
Okus po češnjah - 146  
filmi leta 97'  
1,2/1998 (str. 10)  
Sedem stopnic do neba - 147  
iranski film  
5,6/1998 (str. 24)  
Louis Lumière - 148  
slovar dokumentaristov  
9,10/1998 (str. 24)  
Jonas Mekas - 149  
slovar dokumentaristov  
9,10/1998 (str. 26)  
Chris Marker - 150  
slovar cineastov  
9,10/1998 (str. 30)  
  
ŠPRAH, Andrej:  
Herzog: raziskava razsežnosti  
spomina - 151  
slovenski film  
1,2/1998 (str. 24)  
Drugačne podobe drugačnosti:  
Vzhodno-zahodna palača - 152  
filmi leta 97'  
1,2/1998 (str. 14)  
Stari most - 153  
festival: 1. festival slovenskega filma  
3,4/1998 (str. 10)  
Sladki poslej: na poti od tragedije do  
katastrofe - 154  
5,6/1998 (str. 34)  
Nezanesljiva verodostojnost resničnih  
podob - oris zgodovine dokumentarnega  
filma - 155

zgodovina dokumentarnega filma  
9,10/1998 (str. 2)  
Louis Lumière - 156  
slovar dokumentaristov  
9,10/1998 (str. 24)  
Joris Ivens - 157  
slovar dokumentaristov  
9,10/1998 (str. 24)  
Dziga Vertov - 158  
slovar dokumentaristov  
9,10/1998 (str. 24)  
Pare Lorentz - 159  
slovar dokumentaristov  
9,10/1998 (str. 25)  
Leni Riefenstahl - 160  
slovar dokumentaristov  
9,10/1998 (str. 25)  
Free cinema - 161  
slovar dokumentaristov  
9,10/1998 (str. 27)  
  
TRŠAR, Toni:  
Črni film v Jugoslaviji - 162  
3,4/1998 (str. 20)  
  
TRUŠNOVEC, Gorazd:  
Amistad - 163  
3,4/1998 (str. 50)  
Vesoljski bojevniki - 164  
3,4/1998 (str. 55)  
Hamlet - 165  
5,6/1998 (str. 44)  
Nič ni izgubljeno - 166  
5,6/1998 (str. 47)  
Tisoč aker - 167  
5,6/1998 (str. 49)  
Velika pričakovanja - 168  
5,6/1998 (str. 49)  
Izgubljeni v vesolju - 169  
7,8/1998 (str. 25)  
Mimik - 170  
7,8/1998 (str. 27)  
Noro mesto - 171  
7,8/1998 (str. 27)  
Plešem sama - 172  
7,8/1998 (str. 28)  
Preživetje - 173  
7,8/1998 (str. 29)  
Želim si te - 174  
7,8/1998 (str. 33)  
  
VALENTINČIČ, Mateja:  
Brezno - 175  
festival: 1. festival slovenskega filma  
3,4/1998 (str. 4)  
Jackie Brown - 176  
kritika  
5,6/1998 (str. 40)  
Dež za ubijanje - 177  
7,8/1998 (str. 24)  
Let bele golobice - 178  
7,8/1998 (str. 26)  
Rdeči kot - 179  
7,8/1998 (str. 30)  
Elizabeta - 180  
9,10/1998 (str. 47)  
Šepetati konjem - 181  
9,10/1998 (str. 49)  
  
VALIČ, Denis:  
Hana-bi - 182  
filmi leta 97'  
1,2/1998 (str. 17)  
Deklica s frnikulami - 183  
festival: 1. festival slovenskega filma  
3,4/1998 (str. 9)  
  
VRDLOVEC, Zdenko:  
Pikapolonica in Samotna zvezda - 184  
filmi leta 97'  
1,2/1998 (str. 20)  
Slovenski črni val - 185  
3,4/1998 (str. 26)  
Jean Rouch - 186  
slovar dokumentaristov  
9,10/1998 (str. 25)

Britansko dokumentarno gibanje - 187  
slovar dokumentaristov  
9,10/1998 (str. 27)  
Cinéma-vérité - 188  
slovar dokumentaristov  
9,10/1998 (str. 27)  
Direktni film - 189  
slovar dokumentaristov  
9,10/1998 (str. 28)  
Militantni film - 190  
slovar dokumentaristov  
9,10/1998 (str. 28)  
  
VUČKOVIĆ, Mirosljub:  
Atom Egoyan - Vivre sa vie in smrt - 191  
intervju  
5,6/1998 (str. 30)  
Tsai Ming-liang - "Bil sem tam, on pa  
tukaj; sedaj je on na nebu, jaz pa tu" -  
192  
intervju  
7,8/1998 (str. 20)  
  
ZAJC, Melita:  
Office killer - 193  
filmi leta 97'  
1,2/1998 (str. 22)  
Viennale - od danes do jutri - 194  
festival: Viennale '97  
1,2/1998 (str. 37)  
Diagonale - festival avstrijskega  
filma - 195  
festival: Diagonale '98  
5,6/1998 (str. 20)  
Tehnike nasilja - "po naključju"  
Mihael Haneke in grozljivost in  
privlačnost oblik - 196  
5,6/1998 (str. 22)  
  
ORIGINALNI NASLOVI  
FILMOV  
A  
Absolute Power - 108  
(C. Eastwood, 1997)  
Akcija - 185  
(Jane Kavčič, 1960)  
Aldile, L' - 31  
(Lucio Fulci, 1981)  
Alien: Resurrection - 17  
(Jean-Pierre Jeunet, 1997)  
Alone. Life Wastes Andy Hardy - 195  
(Martin Arnold, 1998)  
Amistad - 163  
(Steven Spielberg, 1997)  
Amantes del circulo polar, Los - 131  
(Julio Medem, 1998)  
Anastasia - 86  
(Don Bluth, 1997)  
Anthropophagous - 31  
(Aristido Massaccesi, 1981)  
Apostle, The - 124  
(Robert Duvall, 1998)  
Aprile - 124  
(Nanni Moretti, 1998)  
Armageddon - 95  
(Michael Bay, 1998)  
As good as it gets - 89  
(James L. Brooks, 1997)  
Assassin(s) - 127  
(Mathieu Kassovitz, 1997)  
Atalanta, L' - 38  
(Jean Vigo, 1934)  
Austin Powers - 47  
(Jay Roach, 1997)  
Avengers, The - 69  
(Jeremiah Chechik, 1998)  
Aybeh - 119, 147  
(Jafar Panahi, 1997)  
  
B  
Basquiat - 87  
(Julian Schnabel, 1997)  
Beatrice Cenci - 31  
(Riccardo Freda, 1956)  
Bible and the gun club - 119

(Daniel J. Harris, 1997)  
Big Lebowski - 30, 137  
(Joel in Ethan Coen, 1998)  
Blues za Saro - 104, 139  
(Boris Jurjašević, 1998)  
Boogie nights - 141  
(Paul Thomas Anderson, 1997)  
Book of life, The - 124  
(Hal Hartley, 1998)  
Borrowers, The - 90  
(Peter Hewitt, 1997)  
Boxer, The - 88  
(Jim Sheridan, 1997)  
Brezno - 175  
(Igor Šmid, 1997)  
Bure baruta - 131  
(Goran Paskaljević, 1998)  
Butcher boy - 30  
(Neil Jordan, 1997)  
  
C  
Carne tremula - 46  
(Pedro Almodovar, 1997)  
Celebrity - 131  
(Woody Allen, 1998)  
Ceux qui m'aiment prendront  
le train - 29  
(Patrice Chereau, 1998)  
Chinese box - 111  
(Wayne Wang, 1997)  
City of angels - 34  
(Brad Silberling, 1998)  
Claire Dolan - 124  
(Lodge Kerrigan, 1998)  
Clerks - 54  
(Kevin Smith, 1994)  
Conte d'automne - 131  
(Eric Rohmer, 1998)  
Cop Land - 99  
(James Mangold, 1997)  
Corazon iluminado - 29  
(Hector Babenco, 1998)  
Crna mačka, beli mačor - 131  
(Emir Kusturica, 1998)  
  
D  
Dance me to my song - 29  
(Rolf de Heer, 1998)  
Deconstructing Harry - 119  
(Woody Allen, 1998)  
Deep impact - 94  
(Mimi Leder, 1998)  
Deklica s frnikulami - 183  
(Silvan Furlan, 1998)  
Devil's advocate - 57  
(Taylor Hackford, 1997)  
Dong gong xi gong - 152  
(Zhang Yuan, 1997)  
Donnie Brasco - 109  
(Mike Newell, 1997)  
Dr. Dolittle - 76  
(Betty Thomas, 1998)  
  
E  
Edge, The - 173  
(Lee Tamahori, 1997)  
Ekspres, ekspres - 84  
(Igor Šterk, 1996)  
Elizabeth - 180  
(Shekhar Kapur, 1998)  
Endgame/Bronx lotta finale - 31  
(Aristido Massaccesi, 1983)  
Ennu, L' - 131  
(Cedric Kahn, 1998)  
Event horizon - 16  
(Paul Anderson, 1997)  
Everybody say I love you - 129  
(Woody Allen, 1996)  
  
F  
Face/Off - 108  
(J. Woo, 1997)  
Festen - 124  
(Thomas Vinterberg, 1998)  
Fire down below - 59  
(Felix E. Alcalá, 1997)

Flubber - 66  
(Les Mayfield, 1997)  
Full Monty, The - 14  
(Peter Cattaneo, 1997)

## G

Game, The - 110  
(David Fincher, 1997)  
General, The - 29  
(John Boorman, 1998)  
George of the Jungle - 48  
(Sam Weisman, 1997)  
G.I. Jane - 126  
(Ridley Scott, 1997)  
Gingerbread man - 30  
(Robert Altman, 1997)  
Godzilla - 62, 68  
(Roland Emmerich, 1998)  
Good Will Hunting - 7  
(Gus van Sant, 1997)  
Grajski biki - 185  
(Jože Pogačnik, 1967)  
Great expectations - 168  
(Alfonso Cuarón, 1997)  
Gridlock'd - 8  
(Vondie Curtis-Hall, 1997)  
Gummo - 119  
(Harmony Korine, 1997)

## H

Hamlet - 165  
(Kenneth Branagh, 1996)  
Hana-bi - 182  
(Takeshi Kitano, 1997)  
Happiness - 29  
(Todd Solondz, 1998)  
Hard rain - 177  
(Mikael Salomon, 1997)  
Henry Fool - 124  
(Hal Hartley, 1998)  
Hercules - 49  
(John Musker, 1997)  
Herzog - 151  
(Mitja Milavec, 1997)  
High art - 29  
(Lisa Cholodenko, 1998)  
Hiroshima, mon amour - 37  
(Alain Resnais, 1959)  
Historie milosne - 144  
(Jerzy Stuhr, 1997)  
Hole, The - 124  
(Tsai Ming-liang, 1998)  
Hollow Reed - 55  
(Angela Pope, 1995)  
Hollywoodism: Jews, Movies, and the American Dream - 144  
(Simcha Jacobovici, 1997)  
Home alone 3 - 53  
(Raja Gosnell, 1997)  
Hope floats - 74  
(Forest Whitaker, 1998)  
Horse whisperer, The - 181  
(Robert Redford, 1998)  
Hurlyburly - 131  
(Anthony Drazan, 1998)

## I

Idioterne - 124  
(Lars von Trier, 1998)  
I know what you did last summer - 122  
(Jim Gillespie, 1997)  
Illuminata - 29  
(John Turturro, 1998)  
In & out - 58  
(Frank Oz, 1997)

## J

Jackal, The - 61  
(Michael Caton-Jones, 1997)  
Jackie Brown - 30, 176  
(Quentin Tarantino, 1997)  
JunkMail - 52  
(Pal Sletaune, 1997)

## K

Kama sutra: a tale of love - 33  
(Mira Nair, 1996)

Killer - 124  
(Darejan Omirbaev, 1998)  
Kiss the girls - 19  
(Gary Felder, 1997)  
Knoflikari - 144  
(Petr Zelenka, 1997)  
Kolya - 112  
(Jan Sverak, 1997)  
Kurt and Courtney - 124  
(Nick Broomfield, 1998)

## L

L.A. Confidential - 113  
(Curtis Hanson, 1997)  
Ladybird - 184  
(Ken Loach, 1994)  
Last night - 29  
(Don McKellar, 1998)  
Lethal weapon 4 - 135  
(Richard Donner, 1998)  
Leila - 119, 147  
(Dariush Mehrjui, 1997)  
Letzte Mann, Der - 40  
(Friedrich Wilhelm Murnau, 1924)  
Life less ordinary, A - 120  
(Danny Boyle, 1997)  
Lone Star - 184  
(John Sayles, 1996)  
Long kiss goodnight - 60  
(Renny Harlin, 1996)  
Lost in space - 169  
(Stephen Hopkins, 1998)  
Lou Reed: Rock and Roll Heart - 144  
(Timothy Greenfield-Sanders, 1997)  
Lulu on the bridge - 29  
(Paul Auster, 1998)

## M

Mad city - 171  
(Constantin Costa-Gavras, 1998)  
Magic sword - 96  
(Frederik du Chau, 1998)  
Man in the iron mask, The - 65  
(Randall Wallace, 1997)  
Man who knew too much, The - 10  
(Jon Amiel, 1997)  
Marius et Jeannette - 144  
(Robert Gudiugian, 1997)  
Marvin's room - 6  
(Jerry Zacks, 1996)  
Mask of Zorro, The - 102  
(Martin Campbell, 1998)  
Matchmaker - 103  
(Mark Joffe, 1998)  
Men with guns - 119  
(John Sayles, 1997)  
Mercury rising - 9  
(Harold Becker, 1998)  
Metisse - 114  
(Mathieu Kassovitz, 1993)  
Mia coniotita ke mia mera - 29  
(Theo Angelopoulos, 1998)  
Microcosmos - 1  
(Claude Nuridsany, Marie Perennou, 1996)  
Midnight in the Garden of Good and Evil - 125  
(Clint Eastwood, 1997)  
Milk - 195  
(Edgar Honetschlaeger, 1997)  
Mimic - 170  
(Gullermo del Toro, 1997)  
Minuta za umor - 185  
(Jane Kavčič, 1962)  
Mooshak-e kaghazi - 119, 147  
(Farhad Mehranfar, 1997)  
Mortal kombat 2: Annihilation - 71  
(John R. Leonetti, 1997)  
Mosafere-jonub - 119, 147  
(Parviz Shabbazi, 1997)  
Mousehunt - 64  
(Gore Verbinski, 1997)  
Mr. Magoo - 91  
(Stanley Tong, 1997)  
My name is Joe - 29  
(Ken Loach, 1998)

## N

Na papirnatih avionih - 185  
(Matjaž Klopčič, 1967)  
Non si sevizia un paperino - 31  
(Lucio Fulci, 1972)  
Nosferatu - 36  
(Friedrich W. Murnau, 1922)  
Nothing to lose - 166  
(Steve Oedekerk, 1997)  
Notti bianche, Le - 39  
(Luchino Visconti, 1958)

## O

Object of my affection, The - 174  
(Nicholas Hytner, 1998)  
Office Killer - 193  
(Cindy Sherman, 1997)  
Orphans - 131  
(Peter Mullan, 1998)  
Out of sight - 75  
(Steven Soderbergh, 1998)  
Outsider - 84  
(Andrej Košak, 1996)

## P

Peacemaker, The - 50  
(Mimi Leder, 1997)  
Perfect murder, A - 140  
(Andrew Davis, 1998)  
Pet majskih dni - 4  
(Franci Slak, 1998)  
Ples v dežju - 185  
(Boštjan Hladnik, 1961)  
Polygraphe, Le - 92  
(Robert Lepage, 1996)  
Postman, The - 70  
(Kevin Costner, 1997)  
Private parts - 51  
(Betty Thomas, 1997)  
Profondo rosso - 31  
(Dario Argento, 1975)

## R

Rdeče klasje - 185  
(Živojin Pavlović, 1970)  
Real blonde, The - 105, 119  
(Tom DiCillo, 1997)  
Red corner - 179  
(Jon Avnet, 1997)  
Replacement killers - 133  
(Antoine Fuqua, 1998)

## S

Safari be diare mosafer - 119, 147  
(Bahman Kiarostami, 1997)  
Saving Private Ryan - 79  
(Steven Spielberg, 1998)  
Scream 2 - 98  
(Wes Craven, 1997)  
Seul contre tous - 144  
(Gaspar Noe, 1998)  
Seven years in Tibet - 115  
(Jean-Jacques Annaud, 1997)  
She's so lovely - 43, 136  
(Nick Cassavetes, 1997)  
Siebtelbauern, Die - 195  
(Stefan Ruzowitzky, 1998)  
Silence, Le - 131  
(Mohsen Makhmalbaf, 1998)  
Six days seven nights - 73  
(Ivan Reitman, 1998)  
Slam - 124  
(Marc Levin, 1998)  
Sling blade - 93  
(Billy Bob Thornton, 1996)  
Small faces - 2  
(Gilles MacKinnon, 1995)  
Snapper, The - 100  
(Stephen Frears, 1993)  
Socializacija bika? - 5, 56, 85, 142  
(Zvonko Čoh, Milan Erič, 1998)  
Soldier's daughter never cries - 131  
(James Ivory, 1998)  
Spanish prisoner, The - 11, 119  
(David Mamet, 1997)  
Spawn - 72

(Mark A.Z. Dipp, 1997)  
Spettro, Lo - 31  
(Riccardo Freda, 1963)  
Spice world-the movie - 101  
(Bob Spiers, 1998)  
Starship troopers - 164  
(Paul Verhoeven, 1997)  
Stari most - 153  
(Vlado Škafar, 1998)  
Stealing beauty - 172  
(Bernardo Bertolucci, 1996)  
Stereotip - 84  
(Damjan Kozole, 1997)  
SubUrbia - 42  
(Richard Linklater, 1997)  
Sweet hereafter, The - 154  
(Atom Egoyan, 1997)  
Szenvedely - 29  
(Gyorgy Feher, 1998)

## T

Ta'm-e guilass - 81, 146  
(A. Kiarostami, 1997)  
Tango - 29  
(Carlos Saura, 1998)  
Tarh - 119, 147  
(Bahman Kiarostami, 1997)  
There's something about Mary - 77  
(Peter in Bobby Farrelly, 1998)  
Thousand acres, The - 167  
(Jocelyn Moorhouse, 1997)  
Titanic - 18  
(James Cameron, 1997)  
Tomorrow never dies - 15  
(Roger Spottiswoode, 1997)  
Tranceformer: A portrait of Lars von Trier - 144  
(Stig Bjorkman, 1997)  
Tregua, La - 121  
(Francesco Rosi, 1996)  
Truman show, The - 35  
(Peter Weir, 1998)  
Twin Town - 134  
(Kevin Allen, 1997)

## U

Uccello dalle piume di cristallo, L' - 31  
(Dario Argento, 1969)  
U.S. Marshals - 67  
(Stuart Baird, 1998)

## V

Velvet Goldmine - 78, 24  
(Todd Haynes, 1998)  
Veselica - 185  
(Jože Babič, 1960)  
Vie de Jesus, La - 144  
(Bruno Dumont, 1997)  
Vie revee des anges, La - 29, 144  
(Erick Zonca, 1998)

## W

Wag the dog - 128  
(Barry Levinson, 1998)  
Welcome to Sarajevo - 63  
(Michael Winterbottom, 1997)  
Wild things - 97  
(John McNaughton, 1997)  
Wings of a dove - 178  
(Iain Softley, 1997)  
Wirehead - 195  
(Tim Novotny, Norbert Pfaffenbichler, 1998)

## X

X files - 106  
(Rob Bowman, 1997)

## Y

Year of the horse - 119  
(Jim Jarmusch, 1997)

## Z

Zir-e darakhtan e zeyton - 81  
(A. Kiarostami, 1994)

## SLOVENSKI NASLOVI FILMOV

### A

Akcija - 185  
(Jane Kavčič, 1960)  
Amistad - 163  
(Steven Spielberg, 1997)  
Anastazija - 86  
(Don Bluth, 1997)  
Apostol - 124  
(Robert Duvall, 1998)  
April - 124  
(Nanni Moretti, 1998)  
Armageddon - 95  
(Michael Bay, 1998)  
(Frederik du Chau, 1998)  
Atalanta - 38  
(Jean Vigo, 1934)  
Austin Powers - 47  
(Jay Roach, 1997)

### B

Basquiat - 87  
(Julian Schnabel, 1997)  
Bele noči - 39  
(Luchino Visconti, 1958)  
Biblija in strelski klub  
(Daniel J. Harris, 1997)  
Blondinka - 105, 119  
(Tom DiCillo, 1997)  
Blues za Saro - 104, 139  
(Boris Jurjašević, 1998)  
Boksar - 88  
(Jim Sheridan, 1997)  
Bolje ne bo nikoli - 89  
(James L. Brooks, 1997)  
Brezno - 175  
(Igor Šmid, 1997)  
Brez obraza - 108  
(J. Woo, 1997)

### C

Claire Dolan - 124  
(Lodge Kerrigan, 1998)

### Č

Črna mačka, beli maček - 131  
(Emir Kusturica, 1998)  
Čudežni meč - 96  
(Frederik du Chau, 1998)

### D

Daleč od oči - 75  
(Steven Soderbergh, 1998)  
Deklica s frnikulami - 183  
(Silvan Furlan, 1998)  
Dež za ubijanje - 177  
(Mikael Salomon, 1997)  
Divje strasti - 97  
(John McNaughton, 1997)  
Dobri Will Hunting - 7  
(Gus van Sant, 1997)  
Dobrodošli v Sarajevu - 63  
(Michael Winterbottom, 1997)  
Dolgčas - 131  
(Cedric Kahn, 1998)  
Do nazga - 14  
(Peter Cattaneo, 1997)  
Donnie Brasco - 109  
(Mike Newell, 1997)  
Dosjeji X - 106  
(Rob Bowman, 1997)  
Dr. Dolittle - 76  
(Betty Thomas, 1998)  
Džankiji - 8  
(Vondie Curtis-Hall, 1997)

### E

Ekspres, ekspres - 84  
(Igor Šterk, 1996)  
Elitni morilci - 133  
(Antoine Fuqua, 1998)  
Elizabet - 180  
(Shekhar Kapur, 1998)

### G

General - 29  
(John Boorman, 1998)  
George iz džungle - 48  
(Sam Weisman, 1997)  
G.I. Jane - 126  
(Ridley Scott, 1997)  
Godzilla - 62, 68  
(Roland Emmerich, 1998)  
Gospod Magoo - 91  
(Stanley Tong, 1997)  
Grajski biki - 185  
(Jože Pogačnik, 1967)  
Gumbarji - 144  
(Petr Zelenka, 1997)  
Jerzy Stuhr, 1997)  
Gummo - 119  
(Harmony Korine, 1997)

### H

Hamlet - 165  
(Kenneth Branagh, 1996)  
Henry Fool - 124  
(Hal Hartley, 1998)  
Herkul - 49  
(John Musker, 1997)  
Herzog - 151  
(Mitja Milavec, 1997)  
Hirošima, ljubezen moja - 37  
(Alain Resnais, 1959)  
Hollywoodizem - 144  
(Simcha Jacobovici, 1997)  
Hudičev advokat - 57  
(Taylor Hackford, 1997)

### I

Idioti - 124  
(Lars von Trier, 1998)  
Igra - 110  
(David Fincher, 1997)  
Illuminata - 29  
(John Torturro, 1998)  
Izgubljeni v vesolju - 169  
(Stephen Hopkins, 1998)

### J

Jackie Brown - 30, 176  
(Quentin Tarantino, 1997)  
Je ali ni? - 58  
(Frank Oz, 1997)  
Jesenska zgodba - 131  
(Eric Rohmer, 1998)  
Jezusovo življenje - 144  
(Bruno Dumont, 1997)  
Jutri nikoli ne umre - 15  
(Roger Spottiswoode, 1997)

### K

Kama sutra: zgodba o ljubezni - 33  
(Mira Nair, 1996)  
Kitajska skrinjica - 111  
(Wayne Wang, 1997)  
Knjiga življenja - 124  
(Hal Hartley, 1998)  
Kolja - 112  
(Jan Sverák, 1997)  
Krik 2 - 98  
(Wes Craven, 1997)  
Krvavo obzorje - 16  
(Paul Anderson, 1997)  
Kurt in Courtney - 124  
(Nick Broomfield, 1998)

### L

L.A. Zaupno - 113  
(Curtis Hanson, 1997)  
Lejla - 119, 147  
(Darisuh Mehrjui, 1997)  
Let bele golobice - 178  
(Iain Softley, 1997)  
Leto konja - 119  
(Jim Jarmusch, 1997)  
Ljubimca s polarnega pasu - 131  
(Julio Medem, 1998)  
Luknja - 124  
(Tsa Ming-liang, 1998)

Lulu na mostu - 29  
(Paul Auster, 1998)

### M

Marius in Jeannette - 144  
(Robert Guédiguian, 1997)  
Marvinova soba - 6  
(Jerry Zacks, 1996)  
Maščevalci - 69  
(Jeremiah Chechik, 1998)  
Merkurjev srd - 9  
(Harold Becker, 1998)  
Mesarček - 30  
(Neil Jordan, 1997)  
Meseno poželenje - 46  
(Pedro Almodovar, 1997)  
Mesto angelov - 34  
(Brad Silberling, 1998)  
Mešanka - 114  
(Mathieu Kassovitz, 1993)  
Mikrokozmos - 1  
(Claude Nuridsany, Marie Perennou, 1996)  
Mimik - 170  
(Gullermo del Toro, 1997)  
Minuta za umor - 185  
(Jane Kavčič, 1962)  
Mirovnik - 50  
(Mimi Leder, 1997)  
Mišji lov - 64  
(Gore Verbinski, 1997)  
Mleko - 195  
(Edgar Honetschlaeger, 1997)  
Moje ime je Joe - 29  
(Ken Loach, 1998)  
Morilci - 127  
(Mathieu Kassovitz, 1997)  
Možje s puškami - 119  
(John Sayles, 1997)  
Mož, ki je premalo vedel - 10  
(Jon Amiel, 1997)  
Mož z železno masko - 65  
(Randall Wallace, 1997)

### N

Naga resnica - 51  
(Betty Thomas, 1997)  
Na papirnatih avionih - 185  
(Matjaž Klopčič, 1967)  
Nepomembneži - 2  
(Gilles MacKinnon, 1995)  
Nič ni izgubljeno - 166  
(Steve Oedekerk, 1997)  
Nori na Mary - 77  
(Peter in Bobby Farrelly, 1998)  
Noro mesto - 171  
(Constantin Costa-Gavras, 1998)  
Nosferatu - 36  
(Friedrich W. Murnau, 1922)

### O

Odpadna pošta - 52  
(Pal Sletaune, 1997)  
Odštekano življenje - 120  
(Dany Boyle, 1997)  
Office Killer - 193  
(Cindy Sherman, 1997)  
Ognjemet - 182  
(Takeshi Kitano, 1997)  
Ognjeno obzorje - 59  
(Felix E. Alcalá, 1997)  
Okus po češnjah - 81, 146  
(A. Kiarostami, 1997)  
Osmi potnik: vstajenje - 17  
(Jean-Pierre Jeunet, 1997)  
Outsider - 84  
(Andrej Košak, 1996)

### P

Pankrta - 134  
(Kevin Allen, 1997)  
Papirnat avioni - 119, 147  
(Farhad Mehranfar, 1997)  
Pasji dnevi - 128  
(Barry Levinson, 1998)  
Pet majske dni - 4  
(Franci Slak, 1998)

Pikapolonica - 184  
(Ken Loach, 1994)  
Ples v dežju - 185  
(Boštjan Hladnik, 1961)  
Plešem sama - 172  
(Bernardo Bertolucci, 1996)  
Pod oljkami - 81  
(A. Kiarostami, 1994)  
Policaji - 99  
(Jaes Mangold, 1997)  
Poligraf - 92  
(Robert Lepage, 1996)  
Poljub za lahko noč - 60  
(Renny Harlin, 1996)  
Popolna oblast - 108  
(C. Eastwood, 1997)  
Pololni umor - 140  
(Andrew Davis, 1998)  
Popotnik z juga - 119, 147  
(Parviz Shahbazi, 1997)  
Poslednji mož - 40  
(Friedrich Wilhelm Murnau, 1924)  
Poštar - 70  
(Kevin Costner, 1997)  
Potovanje v deželo Popotnika - 119, 147  
(Bahman Kiarostami, 1997)  
Predmestje - 42  
(Richard Linklater, 1997)  
Premirje - 121  
(Francesco Rosi, 1996)  
Preživetje - 173  
(Lee Tamahori, 1997)  
Projekt - 119, 147  
(Bahman Kiarostami, 1997)

### R

Razsvetljeno srce - 29  
(Hector Babenco, 1998)  
Raztreseni profesor - 66  
(Les Mayfield, 1997)  
Rdeče globine - 31  
(Dario Argento, 1975)  
Rdeče klasje - 185  
(živojin Pavlovic, 1970)  
Reševanje vojaka Ryana - 79  
(Steven Spielberg, 1998)  
Rezilo - 93  
(Billy Bob Thornton, 1996)  
Rdeči kot - 179  
(Jon Avnet, 1997)  
Riba, imenovana Sharon - 100  
(Stephen Frears, 1993)

### S

Sam doma 3 - 53  
(Raja Gosnell, 1997)  
Samotna zvezda - 184  
(John Sayles, 1996)  
Sam proti vsem - 144  
(Gaspar Noe, 1998)  
Sam. Življenje zapravlja Andya  
Hardya - 195  
(Martin Arnold, 1998)  
Sedem let v Tibetu - 115  
(Jean-Jacques Annaud, 1997)  
Sedminski kmetje - 195  
(Stefan Ruzowitzky, 1998)  
Sirote - 131  
(Peter Mullan, 1998)  
Skrivnost rdeče rokavice - 31  
(Dario Argento, 1969)  
Sladki poslej - 154  
(Atom Egoyan, 1997)  
Slam - 124  
(Marc Levin, 1998)  
Slavje - 124  
(Thomas Vinterberg, 1998)  
Slavni - 131  
(Woody Allen, 1998)  
Smrtonosni spopad 2 - 71  
(John R. Leonetti, 1997)  
Smrtonosno orožje 4 - 135  
(Richard Donner, 1998)  
Socializacija bika? - 5, 56, 85, 142  
(Z. Čoh, M. Erič, 1998)  
Sod smodnika - 131  
(Goran Paskaljević, 1998)

Spawn - 72  
(Mark A.Z. Dipp, 1997)  
Spice world - 101  
(Bob Spiers, 1998)  
Srce rokenrola - 144  
(Timothy Greenfield-Sanders, 1997)  
Sreča - 29  
(Todd Solondz, 1998)  
Stari most - 153  
(Vlado Škafar, 1998)  
Stereotip - 84  
(Damjan Kozole, 1997)  
Strast - 29  
(Gyorgy Feher, 1998)

Š  
Šakal - 61  
(Michael Caton-Jones, 1997)  
Šepetati konjem - 181  
(šepetati konjem, 1998)  
Šest dni, sedem noči - 73  
(Ivan Reitman, 1998)  
Škratje - 90  
(Peter Hewitt, 1997)  
Španski zapornik - 11, 119  
(David Mamet, 1997)

T  
Tako je ljubka - 43, 136  
(Nick Cassavetes, 1997)  
Tango - 29  
(Carlos Saura, 1998)  
Titanik - 18  
(James Cameron, 1997)  
Tisoč aker - 167  
(Jocelyn Moorhouse, 1997)  
Tisti, ki me ljubijo, se peljejo z vlakom - 29  
(Patrice Chereau, 1998)  
Tišina - 131  
(Mohsen Makhmalbaf, 1998)  
Tranceformer: portret Larsa von Trierja - 144  
(Stig Bjorkman, 1997)  
Trgovci - 54  
(Kevin Smith, 1994)  
Trumanov show - 35  
(Peter Weir, 1998)

U  
Ubijalec - 124  
(Darejan Omirbaev, 1998)  
Upanje ostaja - 74  
(Forest Whitaker, 1998)

V  
Večnost in en dan - 29  
(Theo Angelopoulos, 1998)  
Velika pričakovanja - 168  
(Alfonso Cuaron, 1997)  
Veliki Lebowski - 30, 137  
(Joel in Ethan Coen, 1997)  
Vem, kaj ste zagrešili lansko poletje - 122  
(Jim Gillespie, 1997)  
Veselica - 185  
(Jože Babič, 1960)  
Vesoljski bojevniki - 164  
(Paul Verhoeven, 1997)  
Visoka umetnost - 29  
(Lisa Chlodenko, 1998)  
Vojakova hči nikdar ne joka - 131  
(James Ivory, 1998)  
Vročé noči - 141  
(Paul Thomas Anderson, 1997)  
Vrt dobrega in zla - 125  
(Clint Eastwood, 1997)  
Vrvež - 131  
(Anthony Drazan, 1998)  
Vsi pravijo ljubim te - 129  
(Woody Allen, 1996)  
Vzhodna, zahodna palača - 152  
(Zhang Yuan, 1997)

Z  
Zadnja noč - 29  
(Don McKellar, 1998)

Zadnji udarec - 94  
(Mimi Leder, 1998)  
Zapleši me v mojo pesem - 29  
(Rolf de Heer, 1998)  
Zbogom, dekleta - 19  
(Gary Felder, 1997)  
Zgodbe o ljubezni - 144  
(Jerzy Stuhr, 1997)  
Zlomljeni glas - 55  
(Angela Pope, 1995)  
Zorro - 102  
(Martin Campbell, 1998)  
Zrcalo - 119, 146  
(Jafar Panahi, 1997)  
Zvezni šerifi - 67  
(Stuart Baird, 1998)

Ž  
Žametne noči - 78, 124  
(Todd Haynes, 1998)  
Želim si te - 174  
(Nicholas Hytner, 1998)  
Ženitni posrednik - 103  
(Mark Joffe, 1998)  
Življenje kot ga sanjajo angeli - 29, 144  
(Erick Zonca, 1998)

## REŽISERJI/OSEBE

Alcala, Felix E. - 59  
Allen, Kevin - 134  
Allen, Woody - 45, 119, 129, 131  
Almodovar, Pedro - 46  
Altman, Robert - 30  
Amiel, Jon - 10  
Anderson, Paul - 16  
Anderson, Paul Thomas - 141  
Angelopoulos, Theo - 29  
Annaud, Jean-Jacques - 115  
Argento, Dario - 31  
Arnold, Martin - 195  
Auster, Paul - 29  
Avnet, Jon - 179  
Babenco, Hector - 29  
Babič, Jože - 185  
Baird, Stuart - 67  
Bava, Mario - 32  
Bay, Michael - 95  
Becker, Harold - 9  
Bertolucci, Bernardo - 172  
Bjorkman, Stig - 144  
Bluth, Don - 86  
Boorman, John - 29  
Bowman, Rob - 106  
Boyle, Danny - 120  
Branagh, Kenneth - 165  
britansko dokumentarno gibanje - 187  
Brooks, James L. - 89  
Broomfield, Nick - 124  
Cameron, James - 18  
Campbell, Martin - 102  
Cassavetes, Nick - 43, 136  
Caton-Jones, Michael - 61  
Cattaneo, Peter - 14  
Chau, Frederik du - 96  
Chechik, Jeremiah - 69  
Chereau, Patrice - 29  
Chion, Michel - 83  
Chlodenko, Lisa - 29  
cinéma-vérité - 188  
Coen, Joel - 30, 137  
Čengić, Bato - 118  
Čoh, Zvonko - 5, 56, 85, 142  
Costa-Gavras, Constantin - 171  
Costner, Kevin - 70  
Craven, Wes - 98  
črnovalovci - 162  
Cuaron, Alfonso - 168  
Curtis-Hall, Vondie - 8  
Davis, Andrew - 140  
DiCillo, Tom - 105, 119  
Dipp, Mark A. Z. - 72  
direktni film - 189  
Donner, Richard - 135  
Drazan, Anthony - 131  
Dumont, Bruno - 144  
Duvall, Robert - 124

Đorđević, Puriša - 118  
Eastwood, Clint - 108, 125  
Egoyan, Atom - 154, 191  
Emmerich, Roland - 62, 68  
Erič, Milan - 5, 52, 85, 142  
Farrelly, Bobby - 77  
Farrelly, Peter - 77  
Feher, Gyorgy - 29  
Felder, Gary - 19  
Fincher, David - 110  
Frears, Stephen - 100  
Freda, Riccardo - 31  
free cinema - 161  
Fulci, Lucio - 31  
Fuqua, Antoine - 133  
Furlan, Silvan - 183  
Gillespie, Jim - 122  
Gosnell, Raja - 53  
Greenfield-Sanders, Timothy - 144  
Gudiguan, Robert - 144  
Hackford, Taylor - 57  
Haneke, Mihael - 196  
Hanson, Curtis - 113  
Harlin, Renny - 60  
Harris, Daniel J. - 119  
Hartley, Hal - 124  
Haynes, Todd - 78, 124  
Heer, Rolf de - 29  
Hewitt, Peter - 90  
Hladnik, Boštjan - 185  
Honetschlaeger, Edgar - 195  
Hopkins, Stephen - 169  
Hytner, Nicholas - 174  
Ivens, Joris - 157  
Ivory, James - 131  
Jacobovici, Simcha - 144  
Jarmusch, Jim - 119  
Jeunet, Jean-Pierre - 17  
Joffe, Mark - 103  
Jonas Mekas - 149  
Jordan, Neil - 30  
Jurjašević, Boris - 104, 139  
Kahn, Cedric - 131  
Kapur, Shekhar - 180  
Kassovitz, Mathieu - 114, 127  
Kavčič, Jane - 185  
Kerrigan, Lodge - 124  
Kiarostami, Abbas - 81, 147  
Kiarostami, Bahman - 119, 147  
Kitano, Takeshi - 182  
Klopčič, Matjaž - 185  
Korine, Harmony - 119  
Koščak, Andrej - 84  
Kozole, Damjan - 84  
Kramer, Robert - 26, 28  
Kusturica, Emir - 131  
Leder, Mimi - 50, 94  
Leonetti, John R. - 71  
Lepage, Robert - 92  
Levin, Marc - 124  
Levinson, Barry - 128  
Linklater, Richard - 42  
Loach, Ken - 184  
Loach, Ken - 29  
Lorentz, Pare - 159  
Lumiere, Louis - 148, 156  
MacKinnon, Gilles - 2  
Majidi, Majid - 147  
Makavejev, Dušan - 118  
Makhmalbaf, Mohsen - 131  
Mamet, David - 11, 119  
Mangold, James - 99  
Marker, Chris - 150  
Massaccesi, Aristido - 31  
Mayfield, Les - 66  
Maysles, Albert - 138  
Maysles, David - 138  
McKellar, Don - 29  
McNaughton, John - 97  
Medem, Julio - 131  
Mehranfar, Farhad - 119, 147  
Mehruji, Darisuh - 119, 147  
Milavec, Mitja - 151  
militantni film - 190  
Ming-liang, Tsai - 124, 192  
Ming-liang, Tsai - 192

Moorhouse, Jocelyn - 167  
Moretti, Nanni - 124  
Mullan, Peter - 131  
Murnau, Friedrich W. - 36, 40  
Musker, John - 49  
Nair, Mira - 33  
Newell, Mike - 109  
Noe, Gaspar - 144  
Novotny, Tim - 195  
Nuridsany, Claude - 1  
Oedekerck, Steve - 166  
Omiraev, Darejan - 124  
Ophuls, Marcel - 27  
Oz, Frank - 58  
Panahi, Jafar - 119, 147  
Paskaljevič, Goran - 131  
Pavlovič, Živojin - 118, 185  
Perennou, Marie - 1  
Pffaffenbichler, Norbert - 195  
Pogačnik, Jože - 185  
Polanski, Roman - 3  
Pope, Angela - 55  
Redford, Robert - 181  
Reitman, Ivan - 73  
Resnais, Alain - 37  
Riefenstahl, Leni - 160  
Roach, Jay - 47  
Rohmer, Eric - 131  
Rosi, Francesco - 121  
Rouch, Jean - 186  
Ruzowitzky, Stefan - 195  
Salomon, Mikael - 177  
Sant, Gus van - 7  
Saura, Carlos - 29  
Sayles, John - 119, 184  
Schnabel, Julian - 87  
Scott, Ridley - 126  
Shahbazi, Parviz - 119, 147  
Sheridan, Jim - 88  
Sherman, Cindy - 193  
Silberling, Brad - 34  
Škafar, Vlado - 153  
Slak, Franci - 4  
Sletaune, Pal - 52  
Makavejev, Dušan - 118  
Šmid, Igor - 175  
Smiljanič, Zoran - 132  
Smith, Kevin - 54  
Soderbergh, Steven - 75  
Softley, Iain - 178  
Solondz, Todd - 29  
Spielberg, Steven - 79, 163  
Spiers, Bob - 101  
Spottiswoode, Roger - 15  
Sprah, Andrej - 82  
Štefančić, jr., Marcel - 132  
Šterk, Igor - 84  
Stuhr, Jerzy - 144  
Sverak, Jan - 112  
Tamahori, Lee - 173  
Tarantino, Quentin - 30, 176  
Thomas, Betty - 51, 76  
Thornton, Billy Bob - 93  
Tong, Stanley - 91  
Toro, Guillermo del - 170  
Torturro, John - 29  
Trier, Lars von - 124  
Verbinski, Gore - 64  
Verhoeven, Paul - 164  
Vertov, Dziga - 158  
Vigo, Jean - 38  
Vinterberg, Thomas - 124  
Visconti, Luchino - 39  
Wallace, Randall - 65  
Wang, Wayne - 111  
Weir, Peter - 35  
Weisman, Sam - 48  
Whitaker, Forest - 74  
Winterbottom, Michael - 63  
Wiseman, Frederick - 27  
Woo, John - 108  
Yuan, Zhang - 152  
Zacks, Jerry - 6  
Zelenka, Petr - 144  
Zonca, Erick - 29, 144  
Žilnik, Želimir - 118